

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 31.50 Lir - nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 65 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire. Estero, mese 31.50 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire. Estero 65 Lire. C. C. P.: Lubiana 10.650 per gli abbonamenti, 10.349 per le inserzioni.

Filliale: Novo mesto

SCOVENECE

Vojno poročilo št. 989 Obsežen letalski napad na Alžir Izvidniška delavnost v Tunisu 10 sovražnih letal sestreljenih

Glavni Stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Na bojišču v Tunisu omejena izvidniška delavnost.

Zaradi napadov naših bombnikov na Alžir so tam izbruhli obsejni požari.

Sovražni večmotornik je bil sestreljen na področju Gabesa. Sovražna letala so preletela obrežno ozemlje med Agrigentom in Porto Empedocle ter z ognjem iz strojne brez posledice obsipala neki vlak.

Eno naših letal se ni vrnilo.

Med Gelo in Butero je bilo s strelji iz strojne sestreljeno letalo vrste Spitfire. Letalec je bil zajet.

Skupine sovražnega letalstva so priletele nad okolico Cagliarija, kjer so bile tri osebe mrtve med civilnim prebivalstvom, štiri pa ranjene in škoda je majhna. Naši lovci so sestrelili 4 letala, od katerih so tri padla v morje, tako pri Capu Puli, Capu Spartimento in 40 km južno od tega, rtiča, četrti letalo pa je treščilo na tla med Iglesiasom in Sv. Antiohom.

Včeraj popoldne so ameriška štirimotorna letala vržla mnogo bomb na Napoli in povzročila škodo in žrtve, ki se še ugotavljajo. Štiri napadna letala je protiletalsko topništvo in naše lovsko letalstvo v plamenih sestrelilo, eno južno od rta Pozilline, dve letali v zalivu Napolija in sicer južno od Torre Annunziata, četrti letalo pa pri Capri.

Giunta - guverner Dalmazije

Rim, 8. febr. AS. S kraljevim ukazom je bil narodni svetnik odvnetnik Francesco Giunta imenovan za guvernerja Dalmazije.

Japonsko prepričanje o Italiji

Tokio, 8. februarja s. V japonski poslanski zbornici so zunanemu ministru Taniju zastavili vprašanje glede odnosov med državami v trojni zvezi. Minister je zatrdil, da je med Japonsko in Nemčijo in Italijo popolno soglasje. Na ta način so se razblinili vsi brezuspešni poskusi nasprotnikove propagande glede odnosov med članicami trojne zveze. Izjavo japonskega zunanjega ministra bi mogli povzeti takole: Zdal pa zdaj spušča naprotniki v svet novice o dozdavnih nesoglasjih med članicami trojne zveze glede vodstva vojne in glede gospodarskih vprašanj. Tako so nasprotniki Japonske trdili, da ima Japonska namen izključno sama okoristiti se s francosko Indokino in Vzhodno Indijo. Te navedbe nasprotnikov so popolnoma ne-

Novi veliki uspehi nemških podmornic

Hitlerjev glavni stan, 8. februarja: Nemško vrhovno poveljstvo je objavilo naslednje posebno uradno vojno poročilo:

Nemške podmornice so v hudih, zagrznenih bojih potopile 16 docela natovorenih ladij s skupaj 102.105 ton ter štiri prevozne jadralnice. Te ladje so bile v konvojih, ki so pluli v Anglijo ter bili namenjeni za afriško in za sovjetsko bojišče. Nadaljnje tri ladje so bile zadete s torpedi ter poškodovane. Neka nemška podmornica je v vodah vzhodnega Sredozemskega morja potopila križarko vrste »Dido«.

Berlin, 8. februarja. AS. Angleško križarko vrste »Dido« je neka nemška podmornica potopila, kakor poročajo iz vojaškega vira, severozahodno od Solumskega zaliva in to navzlic navzočnosti številnih nasprotnikovih torpedov.

Križarko sta zadela dva torpoda, da se je prevrnila in se potem naglo pogreznila. Preden so začeli rušilci z globinskimi bombami loviti podmornico, so z nje opazili, kako se je posadka zadete križarke podvizala zapustiti ladjo. Kmalu potem se je zaslišal mračni hrušč udirajočih se sten, ko se je križarka potapljala. Križarke vrste »Dido« so bile izdelane v letu 1940-41. Imajo 3400 ton, povprečno hitrost 32 vozlov na uro, oborožene so z desetimi topovi po 15,3 cm ter s šestimi cevmi za metanje torpedov. Na krovu imajo po eno letalo.

Podmornice v borbi z viharji

Berlin, 8. febr. AS. »Völkischer Beobachter« objavlja poseben članek o novih ogromnih uspehih nemških podmornic in poudarja, da se mo-

rajo podmornice osi vojskovati na Atlantiku z izrednimi težavami. Ze več tednov divja na morju vihar in je morje silno razburkano. Ze dolgo vrsto let niso na Atlantiku divjali taki viharji, kakor divjajo letos. Stalno deževje omejuje vidljivost in posadke podmornic morajo nuditi nadčloveške napore, da ostanejo v stiku s sovražnimi konvoji.

Stockholm, 8. febr. AS. Iz Washingtona poročajo da je ameriški mornariški minister Knox izjavil ameriškim časnikařem, da je sedaj na Atlantiku več podmornic, kakor pa jih je bilo v juniju. Ta izjava je med ameriškim javnim mnenjem povzročila velik nemir. Strokovnjaki izjavljajo, da Anglija in Amerika nista sposobni, da bi se uspešno borili proti podmornicam. Sprejemstvo konvojev je preslabotno, letalski napadi na oporišča podmornic pa tudi ne rode nobenih sadov.

Krajevni boji na Kavkazu

Ob srednjem Doncu zavrtnjeni besni sovražni napadi - Krvave ruske izgube

Hitlerjev glavni stan, 8. februarja. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo naslednje vojno poročilo:

Na kavkaškem bojišču borbe krajevnega pomena.

Pri uničenju dne 5. februarja jugozapadno od Novorosijska izkrcanega sovražnika je bilo vsega uničenih 31 oklepnih vozil. Krvave izgube sovražnika so visoke.

Na področju izliva reke Dona, kakor tudi v velikem loku Donca je potekel dan v splošnem mirno. Sovjetski polk, ki je v jutranjem svitu prekoratil Donce, je bil v protinapadu uničen.

Sovjeti so tudi včeraj ob srednjem Doncu in zapadno od Oskolskega odseka z uporabo močnih oklepnih sil nadaljevali svoje besne napade. Bili so v hudih borbah zavrtnjeni.

Kljub težavnemu vremenskem položaju so močni oddelki letalstva izvrševali učinkovite napade na kolone na pohodu in sovražna zaklonišča. Bojni letalci so uspešno posegali v borbe na kopnem.

Južno od Ladoškega jezera so bili novi sovražniški napadi krvavo zavrtnjeni. Deloma pa razbiti že v izhodnih postojankah. Pri nekem protinapadu so pred fronto enega polka našli 400 mrtvih boljševikov.

V Severni Afriki obojestransko topniško in izvidniško delovanje. Protiletalsko topništvo je z morja pri obstreljevanju konvojov s prevozi za tuniška pristanišča sestrelilo 7 sovražnih letal.

Sovražni letalci so preteklo noč vrgli nekaj bomb na zapadno Nemčijo, ki so povzročile škodo na poslopjih. Pri dnevnih napadih na neko mesto ob francoski atlantski obali so bila po dosedanjih poročilih sestreljena 3 sovražna letala.

Neko pristaniško mesto v južni Angliji so podnevi napadla hitra nemška vojna letala.

Helsinki, 8. febr. AS. Na finski-ruskem bojišču je bila v zadnjih 24 urah na obeh straneh živahna izvidniška delavnost. Z obeh strani so streljali s topovi.

Berlin, 8. febr. AS. Iz vojaškega vira se je izvedelo, da so manjše skupine angleškega letalstva ponoči bile nad zahodno Nemčijo, kjer so metale bombe, ki so prizadevale majhno škodo.

Bukarešta, 8. febr. AS. Maršal Antonescu je naslovil romunskemu narodu dnevno povelje, v katerem ga poziva, da naj se s hvaležno mislijo spominja junakov, ki so padli v Stalingradu. Za nje bodo po vseh romunskih cerkvah priredili slovesne maše za dušnice.

Nemški protinapadi na vzhodu

Berlin, 8. febr. AS. Nemške čete so na vzhodnem bojišču izvedle uspešne protinapade, kakor izjavljajo vojaški krogi. Skupina SS je našla 900 ruskih trupel po svojem zmagovalnem napadu na ta ruski oddelek in je uničila 22 topov. Zahodno od Oskola so boljševiki pustili na bojišču nad 3000 mrtvih po bojih, ki so trajali 24 ur.

Perzija prosi nujne pomoči

Ankara, 8. febr. AS. Iz Teherana prihajajo zelo zanimiva poročila o položaju v Perziji. Angleži so namreč v takih težavah, da ne morejo več pošiljati živil v Perzijo in to zlasti zaradi uporniškega gibanja med domačim prebivalstvom. To uporniško gibanje pa so razširili Sovjeti.

Perzijska vlada se je zatekla k zadnjemu sredstvu, to je, da je odposlala razna odposlance v druge arabske dežele za nujno prošnjo.

Giraud komaj ušel atentatu

Zeneva, 8. febr. AS. List »Tribune de Geneve« objavlja iz Tangerja novico, ki pravi, da je general Giraud za las ušel atentatu. Vsekakor je popolnoma upravičeno naziranje, da ta novica odgovarja resnici. Atentat je bil izvršen takoj po odhodu Roosevelta in Churchilla iz Casablanca. Skupina domačinov je streljala na avtomobil, v katerem se je vozil Giraud, z avtomatičnim orožjem. Samo slučajno Giraud in njegovi spremljevalci niso bili zadeti. Policija je takoj nastopila in aretirala glavne krivce, preiskava pa ni pojasnila ozadja. Vsi zaprti molče kot grob. Štiri usmrtitve so že bile izvršene.

Lisbona, 8. febr. AS. Iz Londona poročajo, da krogi generala de Gaullea živahno obsojajo odredbe, ki jih je na upravnem področju za Severno Afriko izdal general Giraud. Ti krogi poudarjajo, da te odredbe ne bodo razčistile političnega ozraja v Alžirju in v Maroku in ne bodo odstranile sporov med emigrantskimi Francozi. Pristaši de Gaulleja zatrjujejo, da je Giraud izdal vse te odredbe, ne da bi vprašal za nasvet generala de Gaullea.

da naj te dežele pomagajo Perziji. Ta klic pa ne bo imel velikega odziva, ker so tudi druge arabske dežele v zelo težkem gospodarskem položaju.

Zaradi pomanjkanja živil je že v raznih delih Perzije prišlo do epopadov med policijo in gladnimi tolpami, ki ropajo trgovine in skladišča. Izvedelo se je, da je od 15 članov perzijske vlade 10 članov že odstopilo, ker ne marajo biti odgovorni za razvoj položaja. Pomanjkanje narašča, nemiri pa tudi naraščajo. Predsednik vlade se je zastoj trdil, da bi pregovoril odstopivše člane vlade, da naj ostanejo na svojih mestih. Po poročilih, ki so prišla semkaj, se ne vidi, da bi se položaj mogel kmalu popraviti.

Poljaki v Rusiji brez verske pomoči

Lisbona, 8. febr. AS: Kanadski dnevnik »Action Catholique« v Quebecu poroča, da se je vrnil v Jeruzalem z obiska v Rusiji poljski škof msgr. Galina. Izjavil je, da skrbi za milijone Poljakov v Rusiji samo 17 poljskih duhovnikov. Duhovniki pa morajo živeti popolnoma zasebno in ne smejo opravljati liturgije. Škof je dodal, da sovjetske oblasti nikakor niso hotele dovoliti duhovnikom, da bi vernikom delili zakramente.

Protiangleške demonstracije v Kalkuti

Bangkok, 8. febr. AS. V preteklih dneh je prišlo do manifestacij proti Angležem v Kalkuti. Vkljub vsem ostrim nastopom policije se Angležem ne posreči zatreti indijskega gibanja za neodvisnost. Demonstranti so korakali po ulicah in nosili velike napisne table s klici: »Osvobodite Gandhija, dajte svobodo Indiji, ven s tujci itd. Polcija je množico razganjala s svinčnimi palicami. Med demonstracijami je bilo oddanih več streliv. Na obeh straneh je bilo mnogo oseb ranjenih. Tisti, ki so bili aretirani, so bili takoj odvedeni v koncentracijsko taborišče, ki je 8 km od mesta.

Letalska nesreča v Ameriki

Buenos Aires, 8. febr. AS: Izvedelo se je, da je bilo pri letalski nesreči pri Newberryju ubitih 14 letalcev ameriškega letalstva.

Neresnične novice o potovanju generala Franca na Portugalsko

Madrid, 8. februarja. s. Na pristojnem mestu odločno zanikava novice, ki jih je razširila agencija »Reuters« o domnevnem potovanju generala Franca na Portugalsko.

Vrnitev rešenih mladih Špancev iz Rusije

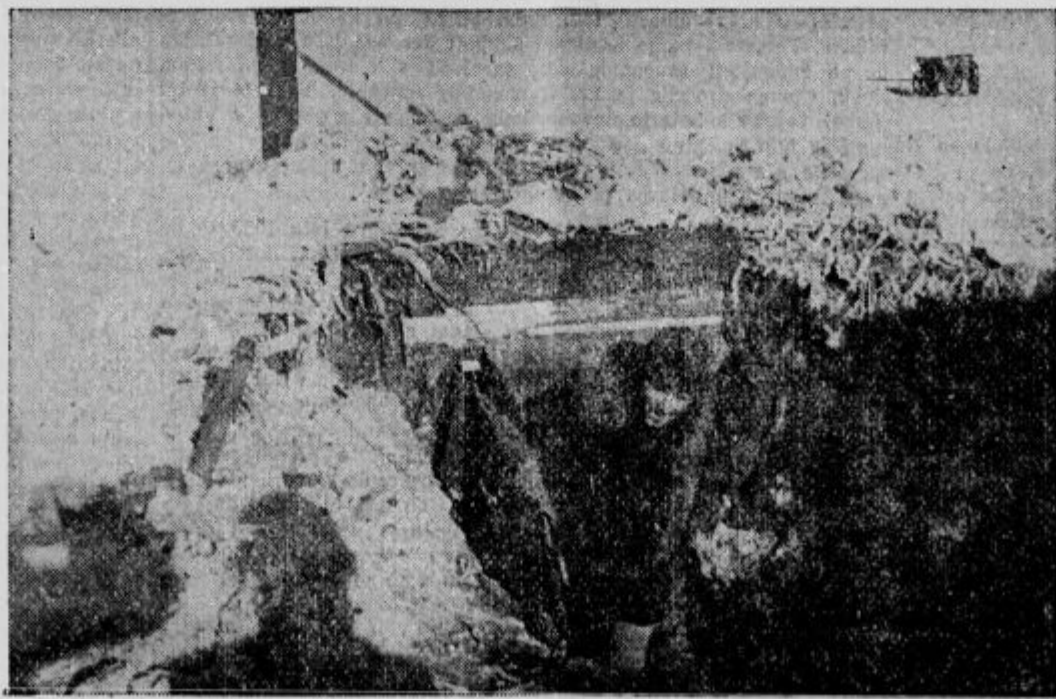
Madrid, 8. febr. s. Iz Nemčije je sem dopotvalo 21 mladih Špancev, ki jih je nemška vojska rešila v Rusiji. Spremljal jih je odposlanec nemške mladinske fronte. Mladenci, ki so se vrnili v domovino, so sprejeli na sedežu zunanje odseka Španske Falange potem pa jih izročili odboru za varstvo nedoletnih, ki bo poskrbel, da jih bodo poslali rodbinam.

Kulturna prireditev na italijanskem veleposlaništvu v Ankari

Ankara, 8. febr. AS. Italijanski veleposlanik je priredil na veleposlaništvu glasbeni večer, katerega so se udeležili turški zunanji minister Memendžoglu in mnogo drugih političnih in kulturnih turških osebnosti. Navzoči so bili tudi nemški in japonski veleposlanik in še mnogo drugih članov diplomatskega zbora. Trio iz Triesteja je izvajal Mozartovo glasbo in je žel veliko odobravanje. Italijanske glasbene skupine bodo priredile po Turčiji še več koncertov v prid »Rdečemu polmesečcu«.

Letalska nesreča na Švedskem

Stockholm, 8. febr. AS. V enem tednu se je zgodila 4 letalska nesreča blizu Caeneberga, kjer je treščilo na tla letalo in oba častnika letala sta bila mrtva.

Zimska prednja postojanka italijanske edinice na vzhodnem bojišču.

Čuda narave: o živalih, ki spe pod belo odejo

V gozdu in na polju se ponavljajo leto za leto mali, ali če hočete, veliki čudeži: mnogotere živali otrpnejo in zaspe v svojih prezimovališčih in se zbudijo šele po nekaj mesecih. Ne brigajo se za led in za sneg, enostavno se umaknejo zimskim križem in težavam. Umaknejo se pod zemeljsko skorjo, otrpnejo in tako čakajo tam topljših dni. Jež, polh, hrček, svizec in netopir spadajo med najbolj rutinirane živali, ki se z zimskim spanjem umaknejo mrazu in pomanjkanju.

Kadar čutijo, da se približuje zima, se zarijejo nekatere živali v zemljo ali brlog, se zvišajo v klopčič in se apatično predajo zimskemu spanju. Tudi medved in jazbec si privoščita zimski počitek, vendar drugače: nekaj časa žita v svojih brlogih, kdaj pa kdaj pa si poišče kaj za pod zobe.

Dihur in podlasica, pa tudi nekateri drugi sesalci manjše vrste si uredijo poseben sistem prezimovanja. Skrijejo se v podzemski luknje, kjer si uredijo kolikor toliko udobno bivanje. Tja

Ob spominu na Maro Pirčevo

Minilo je že dokaj dni, odkar smo pokopali strokovno učiteljico Maro Pirčevo, ki je po enem tednu težke bolezni odšla od nas. Pa vendar nas njena veličina sili, da se je še spominjamo. Njen pogreb ni bil žalen spreved, ampak trimfalen pohod. Brez vsakršne časopisne vesti — umrla je na sveti dan zvečer, ko ni bilo nobene časopisne izdaje — se je nabralo na Zalah toliko ljudi, vseh slojev, moških in ženskih, starih in mladih, iz vseh stanov in poklicev, kakor se zbore le ob pogrebih najodličnejših ljudi. In gdč. Mara je bila odlični človek v pravem pomenu besede. Dva in dvajset let je delala požrtvovalno in nesebično pri najbolj zapuščenih otrocih na pomožni šoli in s svojo od Boga ji podarjeno vzgojno spretnostjo dosegala v vsakem oziru odlične uspehe. A to ne le na zunaj. S svojo mlo materinsko dobroto je znala osvajati srca teh otrok, ki jim mnogim manjka prave domače vzgoje in so mnogokje prepuščeni cesti, ki pa je tako elaba vzgojiteljica. Nepopisni so bili prizori v njeni učilnici, ko je z vsem svojim odličnim znanjem, ki sicer rado odpove, družila tudi od Boga navdahnjeni način postopka, da so premnogi učenci, nevezgjeni in trmast in v vase zaprti, morali kloniti njenemu močnemu vzgojnemu vplivu in so odhajali iz njenih rok zreli za življenje. In teh smo videli v sprevedu lepo številno, odraslih fantov in deklet, ki so jim teklo po licih solze resnične žalosti za njihovo razumevalno učiteljico. Pa so se uvrstile v spreved tudi še dolge vrste Marijinih družbenic, ki jim je bila vodnica, članov in članic Marijinih vrtecev, ki jim je bila vzgojiteljica, članov in članic Slomskove družbe, ki jim je še dolgo ostane svetel zgled prave katoliške učiteljice-vzgojiteljice, pa dolge vrste sodelavk v raznih karitativnih organizacijah in njeni neposredni tovariši in tovarišice s šole. Koliko je bilo v sprevedu tudi staršev, ki jim je gdč. Mara tudi še po šolski dobi pomagala nadalje vzgajati njihove sinove in hčere, ki bi brez njene nesebične pomoči le težko obvladali življenje.

Gdč. Mara smo našli povsod in vedno pripravljeno za pomoč in za delo, nikoli ni imela izgovora, da nima časa, da ne more, kakor jih imamo drugi tako hitro pripravljene. Ako bi nas bila gdč. Mara zagledala toliko v sprevedu, bi bila skromno povesila glavo, kakor je imela navado, potem pa nas vse po vrsti pogledala s svojimi velikimi črnimi očmi in bi nam rekla, da ni nič posebnega naredila. Tako skromna je bila vedno in povsod. Razveselila pa bi se bila tako velikega števila pevecv, s katerimi jo je vezala dolgoletna zvestoba na stolnem koru, kjer je njen močan mezosopran ob vseh praznikih tako lepo zvenel po svetišču. Dvakrat je še pela pri letošnjih zornicah. Sicer je pa povsod s posebnim veseljem in tako lepim uspehom gojila petje, bodisi v razredu, bodisi zadnja leta v zavetišču, ker je bila posebno posrečena vez med šolsko edinico. Šolski nadzorniki bi znali povedati o njenem šolskem delu, duhovniki o njenem delu v cerkvenih organizacijah, KA in med siromaki. Težko bi bilo podati sliko njenega dela. Mnogi vidijo sliko gdč. Mare, kakršno smo imeli vsak dan priliko gledati pred seboj, njene srčne in dušne globočine pa nam ne razodevajo onih biserov božje ljubezni, ki jo je vodila pri vsem njenem delu. Še danes jo vidimo pri njenem delu v šoli, v kongregaciji, pri petju, v Marijinem vrtcu, v KA, v Elizabetni konferenci. Le redkim pa je bil znan njen čudovito otroški odnos do presv. Evaristije in Breznadežne; tega bi ne znal nihče popisati in bi tudi ne mogel nihče razumeti, razen njenih najbližjih. To sliko naj bi nam podali tisti, ki jo poznajo, v spisu, ki bi ga mogli prebrati o prilikah duhovnih vaj in tečajev KA za vzgled, oporo in posnemanje!

ej nanosijo listja, sena, slame in dlake — včasih se odločijo tudi za votlo deblo — in si uredijo svojo toplo posteljo. Hrček si uredi vse to že v vročih poletnih dneh in počiva sedaj skoraj negibno. Nič se mu ne more zgoditi, zakaj vzorno se je oskrbel z vsem potrebnim. Med živalmi mrzle krvi je najbolj temeljit in najbolj nezaupljiv ubogi slepič. Ta se zarije najbolj globoko v zemljo in se ne briga za družbo krašča in kač, ki gredo skupaj spat. Je res zelo čudno, če koplje malo globlje po zemlji in nalezite na krastačo, ki se zaupno stiska k belouški, ki ždi, zavita v klopčič. Smrtini sovražniki med živalmi postanejo v mrzlih dneh očividno dobri prijatelji.

Nekatere živali spijo na zelo dolge obroke. Med najbolj vztrajne spada svizec. Ta si že v oktobru tapcira svoje prezimovališče s senom in mahom in se umakne kar za osem mesecev. Svizec prespi dve tretjini svojega življenja. V svojem zimskem jdenju postane tako skromen, da mu zadostuje petnajst vdihlajev na uro.

Veliko bolj zagonetno pa je zimsko spanje nekaterih živali najnižje stopnje. Učenci, ki so motrili zimsko spanje močelke, so bili najprej

Na obisku pri »umnem« vrtnarju

Ljubljana, 6. februarja.

Kdo je umni vrtnar? Malone vsakdo, ki ima kos zemlje, ki mu daje za gospodinjstvo tako dragocene zelenjave, misli o sebi, da je umni vrtnar. Nekateri po pravici, nekateri tudi ne. Obdelovanje vrta zahteva precej ljubezni, pravočasnega prizadevanja in tudi znanja. Letos, ko je sneg tako zgodaj skopnel, ko so južni vetrovi, združeni s poletno ploho na svečnico posrebeli belo odejo, ko vidimo spet golo, dobro zemljo, je še marsikdo spomnil, da zahteva vrtnarstvo pravočasne nege. Morda bomo letos v opravkih na vrtovih bolj točni in zgodnji, kot smo bili prejšnja leta!

Opravki pri zemlji pomenijo za vsakega prijatelja nekaj ljubečja; so področje, o katerem se radi pogovarjamo, in so udeleževanje, kateremu se z ljubeznijo posvečamo. Zlasti konec zime, ko smo že tako željni zraka in gibanja na prostem. Zanimalo me je, kaj sodi prijatelj — lastnik lepega vrta — o zgodnjih delih na vrtni in pripravah za pomlad. Krenil sem k njemu, potkal in že eva sedela pri mizi.

Najprej eva govorila o vrtu samem. »Kolikor mi je znano, nisi bil v posebno dobrih razmerah, ko si kupoval parcelo in zidal hišo. Kateri nagibi so bili merodajni, da si se odločil za tako velik vrt?«

Tako sem ga vprašal. Odgovoril mi je, da je mislil zlasti na stara leta. Poznal je upokojenje, ki so bili neznansko nesrečni, ko so morali zapustiti pisarno in ko so ostali na vsem lepem brez dela. »Če imaš kaj zemlje, ti ni nikoli dolg čas. Igro narave opazuješ od brstenja do zorenja, zraven pa pomagaš kolikor moreš. Narava potrebuje zvestega pomočnika, pridnih rok.«

Potem se je razgovoril o pomenu vrta za otroke. Rad sem ga poslušal, čeprav nisem imel namena filozofirati o pedagoškem pomenu vrta. »Pri vzgoji otrok se mi zdi zelo važno, da imajo priložnost spoznavati enovanje narave. Če je kolikšni vrta pri hiši, tedaj se bodo kmalu zanimali za cvetje, za barve, za čebelice in za vse mogoče rastline. Bivanje na vrtni pomeni za drobiž otroci o rastlinah in živalih v šoli, je vse lepo in prav, je pa že pozno in včasih prepozno, da bi bilo zanimanje dovolj močno in dovolj pristno. V predšolski dobi, ko se ozirajo otroci s svojimi pristnimi radovednimi očmi po svetu okrog sebe, je najugodnejša priložnost, da vzbudiš zanimanje za življenje v naravi.«

Potem mi je pripovedoval prijatelj o ljubkih primerih, ki jih je doživel s svojim Petrkom in Alenčico še v letih, predno sta hodila v šolo. Zakaj prihajajo čebele na cvetje, sta spraševala, in kako to, da se revice ne izgubijo; z radovednimi očmi sta ga gledala, ko je sadil krompir, ko je sejal solato, ko je obračal zemljo in jo gnojil. Pri vsakem novem opravku sta ponavljala svoj »zakaj« in sta tako nudila ljubečemu očetu nešteto priložnosti za pripovedovanje in poučevanje. Predno sta šla v ljudsko šolo, sta spoznala že dolgo vrsto koristnih rastlin in plevela, žuželk, pticv, dreves, cvetja in podobnega. »V botaniki in zoologiji sta prejela v srednji šoli vselej odlične reče — in vidite, tudi to je zasluga ljubelega koščka zemlje okrog hiše.«

Moral sem ga prekiniti, zakaj prišel sem zaradi vrtnih del, s katerimi mu treba začeti. »Si letos že začel z delom na vrtni?« sem mu zastavil vprašanje.

»Prijatelj, kdor ima opravka z zemljo in sadnim drevjem, ne drži nikoli križem rok. Seveda še nisem sadil in tudi ne sejal, zemljo na gredah pa sem obrnil že pred zimo. Kadar je sneg, zilo, sem otrsala sneg z dreva, ob suhem vremenu pa sem ga po malem čistil. Sedaj je čas, ko moraš misliti na rastlinjak in na toplo gredo. Vse moraš

pred zagonetno uganko: kako prezimuje močelka? Ta skromna in neznatna živalica zmrzne v močvirjih in enostavno zamre za oči opazovalca. Konec zime žele, ko se led stali, in ko postane površina močvirja spet gibna, se povrne močelki življenje.«

Učenci na Alaski, ki so se zanimali za podobne primere, so odkrili tudi vrsto rib, ki pozimi zamrznejo in otrpnejo, spomladi pa spet oživijo. Italijanski znanstveniki so napravili v svojih laboratorijih podoben poskus z nekaterimi drugimi vrstami rib in raziskali način njihovega zimskega »spanja«. Poskus se je posrečil: živalice so v vodi zmrzle in so ostale tudi v ledu pri življenju. Ko se je led stopil, so bile spet žive.

Nedavno so izdelali v Nemčiji tudi film, ki je omogočil opazovanje žude igre življenja v ledu tudi širšim krogom. Zelo povečani posnetki so pokazali, kako so ribice v akvariju, ki so ga umetno ohlajevale, polagoma utrpnile. Najprej se je zdelo, kakor da bi bile zelo utrjene, potem pa so postale negibne. Tako otrple ribe je možno pošiljati po svetu, kjer se spet pojavijo na trgu kot živa bitja. Poročilo, ki ga posnemamo po Neues Wiener Tagblatt, pa ne pove, če gre samo za znanstvene poskuse ali pa tudi za transport večjih in užitenih rib.

prilagoditi, da ti bo šlo delo od rok, ko bo zemlja godna za obdelovanje.«

Umni vrtnar mi je na to povedal, da je kdaj pa kdaj, ko je bilo toplo, prežračil rastlinjak, ga počel in zalil rastline, ki tam prezimujejo. Tudi na toplo gredo ni pozabil. Popravil je pokrove in okna ter zakrpal odeje. Posebno pozornost je posvetil semenom. Kolikor jih ni pridelal doma, jih je nakupil. »Sedaj je skrajni čas, da si ljudje, ki imajo vrtove, oskrbijo dobra semena. Ni vse dobro, kar kupiš. Semena je treba izbirati in jih preizkušati. To velja tudi za semenski krompir: sedaj je čas, da ga odbereš in da ga neguješ, da ne bo pozneje trud zaman.«

Tudi v sadovnjaku bo treba kaj kmalu začeti z opravki. S katerimi? Kdor ni razredčil dreva pred zimo, in kdor še ni porezal polomljenih in suhih vej, bo moral storiti to še ta mesec. Pozneje bi ugnelilo drevu škodovati. Sploh je treba sadno drevje očistiti in ga škropiti.

Prijatelja, kateremu daje vrt okrog hiše spridevalo »umnega« vrtnarja in sadjarja sem se vprašal, če bi hotel povedati kaj važnega o februarjskih opravkih za časopis. Ljudem je navadno nerodno, če opazijo, da gre za intervju. Naš »Nekdo« (želel je, naj ga ne bi imenoval po imenu), pa je čisto jasno in kratko povedal naslednje: »Glavno je, da ljudje mislijo na vrtni in da pripravijo vse potrebno: semena, gnoj, količe, orodje in podobno. Pri topli gredi se je gotovo kaj pokvarilo in bo treba popraviti. Kdor ni pred zimo obrnil zemljo, bo moral pač to storiti koncem zime. Kdor je ni pognojil, se bo moral zdaj pobrigati za to. In končno, tudi rastlinjak pa drevje potrebuje nege. Rokave bo treba zavijati in pričeti.«

Potem eva krenila v rastlinjak in od tam na vrt. Reči moram, da sem opazil v rastlinjaku red in svetlobo, kar vse je človeku v ponos, rastlinam pa v prid. Pod drevjem na vrtni je ležalo nekaj odžaganih vej, ki so doslužile. Življenja še ni bilo na vrtni, če izvzamem motovilce, ki ga je že imel na mizi, in teloh, ki je prikukal izpod trohleke listja. Pač, tudi greda rožnatca zelja je spominjala na lanske dobro letino.

Vrt ni samo sezonska zadeva; niti glede dela in opravkov, niti glede veselja, ki ga imaš z njim in niti glede sadov, ki jih daje. Lonci paradiznika in kumar, police z dušičnimi jabolki (in z nekaterimi preostlimi medenimi hruskami), steklenice ribezlova, bezgovca in drugih dobrot so me pričale, da ne gre samo za prijetno udeleževanje in za naravoslovno vzgojo otrok, temveč tudi za ehambo, ki odtehta dragocene denarce in ki lajša skrb gospodarji. Koliko prijetnejše ji mora biti zajemati iz lastne zaloge kakor pa stikati po trgu za vsakdanjimi potrebami.

Če kdajkoli, bo treba v teh časih posvetiti vrtni vso nego in prizadevanje; zaradi veselja, ki ga nudi in zaradi dobrot, ki so tako dragocene!

Novosti Vseučiliške knjižnice:

- Alberti A.: L'Italia e la fine della guerra mondiale. Roma 1928. (II 68.053)
Betti M. & G. B. Bonad. Le acque minerali del Alto Adige. Roma 1941. (II 67.318)
Blanco A. C.: Nuove manifestazioni di arte paleolitica superiore nella Grotta Romanelli. Roma 1940. — (II 68.097)
Calza G.: La necropoli del Porto di Roma nell'Isola sacra. Roma 1940. (II 68.220)
Carte nautiche ed altre pubblicazioni dell'Istituto Nautico della Reale Marina. Genova 1941. (II 68.314)
Ce fastini A.: 1925. (II 67.257)
Cinti D.: Storia delle religioni. Milano 1934—36. — (II 68.222)
Conquisti, L. del Monte Nero. Roma 1921. (67.250)
Damiani E.: Su l'organizzazione e i compiti degli studi di slavistica in Italia. Roma 1939. (II 68.202)
Damiani E.: Patria e umanità in Vavov. Roma 1942. (II 68.210 — 12)
De Ruggiero, G.: Storia del liberalismo europeo. Bari 1941. (67.174)
Editori e stampatori italiani del quattrocento. Milano 1929. (II 68.315)
Ferrata A.: Le neoplatoniche. Bergamo 1940. (II 67.260)
Franchi de Cavalieri P. & J. Fischer: Cl. Ptolomei geographiae codex Urbinus graecus 82 phototypice depictus. Romae 1932. (II 68.233)
Galassi G.: Roma o Bisanzio. Roma 1929. (II 68.221)
Gamba G.: Botticelli. Milano 1936. (67.118)
Gastaldi G.: La carta del paese danubiani di R. Almagia. Città del Vaticano 1939. (IV 68.344)
Gospodinov A.: Dobruža. Roma 1941. (II 68.210 — 10)
Graziosi P.: Le nostre conoscenze paleontologiche sulla Libia. Tripoli 1939. (II 68.235)
Inscriptiones ereticas opera et consilio Fr. Halbherr collectae. Roma 1935. (II 68.234)
Istituti e laboratori scientifici italiani. Roma 1939—41. (67.240)
Istruzioni per le osservazioni meteorologiche. Genova 1938. (67.241)
Jemolo A. C.: Il glansismo in Italia prima della rivoluzione. Bari 1928. (67.176)
Legislazione, L. fascista. Roma 1929. (II 68.191)
Legislazione, L. sociale in Italia. Roma 1938. (67.053)
Lo Gatto, E.: Storia della letteratura russa. Firenze 1942. (67.122)
Mediet M.: Le macchine idrauliche. Torino 1934. (II 67.239 — 24)
Moschini V.: La pittura italiana del settecento. Firenze 1931. (II 67.286)
Mussolini B.: Scritti e discorsi. Milano 1934. (67.150)
Necrota A.: Incanto di Lubiana. Trieste 1941. (II 68.237)
Pernier L.: Il palazzo minoico di Festos. Roma 1935. (II 68.224)
Persico E.: Fondamenti della meccanica atomica. Bologna 1940. (67.239)
Piola U.: Del fallimento. Torino 1932. (II 68.056)
Quaderno dei calcoli per rette d'altezza. Genova 1939. (II 68.217)
Raccolta di scritti di diritto pubblico in onore di G. Vacchelli. Milano 1928. (II 64.489 — 11/58)
Regolamento di procedura per i giudici laziali alla Corte di conti. Roma 1933. (67.091)
Romanoski G.: Vedute fondamentali sull'arte logica. Roma 1936. (II 68.132 — V/1)
Romano S.: Corso di diritto amministrativo. Padova 1937. (II 68.051)
Rosa L. A.: La tecnica della pittura dai tempi preistorici ad oggi. Milano 1937. (II 68.225)
Salmi, M.: L'abbazia di Pomposa. Roma 1936. (III 68.340)
S. Ambrogio nel XVI centenario della nascita. Milano 1940. (II 64.489 — V/18)
Scartecchi G.: Biologia Sahariana. Napoli 1940. (II 68.213)
Sinibaldi G.: La pittura del trecento. Firenze 1930. (II 67.282)

Razdružbovanje

To je terminus technicus, ki ga rabijo komunisti za razbijanje sedanega ustroja družbe, kakor ga uporablja tudi navodilo »o vojaški in tehnični pripravi revolucije v deželah z razvito industrij«, ki ga je izdala slovenska komunistična stranka. Za to besedo se skriva prav za prav velik del komunističnega programa o pripravljani dobi revolucije. Obsega pa pohovno vsa področja sedanega socialnega, gospodarskega, kulturnega in verskega ustroja družbe. Razdružbovanje je isto kot rušenje, razbijanje, razkrajanje. Najprej uničiti in razbiti vse, potem na teh razbitih graditi novo komunistično družbo. Naši komunisti so to izrazili v udarnem geslu (Matej Bor, Previharimo viharje, 1942):

»Partizan,
ruši! Razdriaj! Hura!«

K pripravi komunistične revolucije spada torej razbitje in razkroj vsega, kar spominja na ustanove sedanje družbe. Razbiti je treba vojaški sistem nekomunističnih držav, razkrojiti kulturno obsestvo, razrušiti in razkrojiti predvsem krščanske pravne temelje, na katerih še vedno sloni sodobna evropska družba.

Razdružbovanje krščanske družbe, ki ga opravljajo komunisti, sliči v mnogem navodilo, ki jih pripisujejo tako imenovanim judovskim sionskim protokolom. Nič presenetljivega ne bi bilo, če bi se prej ali slej odkrilo, da je komunizem prav za prav proizvod »sionske« zarote zoper krščanske narode, toliko je sličnosti med vsebino sionskih protokolov ter med metodami, ki jih uporablja komunizem za razkroj krščanskih temeljev evropske družbe.

To razdružbovanje vrši komunizem z različnimi sredstvi: izmed katerih smo že omenili glavno, namreč penetracijo. Poslučuje se pa tudi najrazličnejših drugih pripomočkov, zlasti kadar je treba izpodkopavati moralne temelje družabnega ustroja. Če se omejimo na naše slovenske predvojne razmere, je takoj razvidno, da se je to razkrajanje vsrilo zagrizeno in dosledno. Razkrajala se je družina, razkrajala šola, razkrajala in zatrupljala se je javnost. V smislu komunističnega nauka je namreč z nemoralno prekašena družba zrelo jabolko za revolucijo, kakor so v smislu sionskih protokolov moralno pokvarjeni krščanski narodi najbolj pripravna snov za judovsko nadvlado. Pri tem razkroju je imel pri nas glavno besedo kulturni boljševizem, ki je razkrajal javno mnenje in javne ustanove. Rečimo: izmed velikih knjižnih zalozb je bilo pet največjih izrazilo v službi boljševizma materializma in tudi dejansko pod vodstvom boljševizma usmerjenih literatov. Knjige, ki so jih izdajale te zalozbe, so imele udarno razkrajalo značaj ter ustvarile predvsem v inteligenci in politični eliti dokaj primerna tla za obupni nastop »svobodilne fronte«. Seveda je poleg teh zalozb delovalo še toliko in toliko priložnostnih literarnih ali na splošno umetniških ustanov, ki so vse imele ta cilj, da zastrupljajoče vplivajo na slovensko krščansko občestvo.

A to je le ena poteza z široko razvitega programa razdružbovanja. Človek, ki bi zbral vsa gradivo o razkrajanju zlasti moralnih temeljev slovenskega občestva, bi se gotovo znašel pred ogromnim aparatom, ki je sistematično in neodoljivo pripravljalo za razbijanjem tla, na katerih bi komunizem zidal nato lastno družbo. Kajti razvaline vsega dosedanjega so za komunizem bistvene, kakor je zelo nazorno izrazil komunistični pesnik Matej Bor v pesmi »Partizani« (Previharimo viharje):

Razpnite čez ves svet vešala!
Vaš bog so: rop, požig, umor!
Divjajte, kri je zakrčila!
Glavo je dvignil v nas upor!

Hura! Rdeči pionirji!
V temelje, oboke —
bombe, ekrazit!
Jutri — rdeči inženirji,
skozi slavoloke novi svet gradit!

Naš smeh se razvira v domovih!
S čim prali bomo kri? S krvjo!
Prisluhnite! Pri nas v gozdovih
tesarji novih dni pojo!

Ta pesem, ki jo je skupaj z drugimi enako donečimi verzmi izdala glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet, dovolj zgornjo prikazuje brezobzirni namen komunizma: razbiti in razrušiti prav vse! Samo komunistična stranka mora ostati disciplinirana in nedotaknjena, kajti ona bo na razvalinah vsega dosedanjega gradila novo, komunistično družbo. Ta del revolucijskega programa mora biti znan vsem, zlasti pa tistim, ki v čudnem nepoznavanju komunizma še vedno pričakujejo od njega nekaj, do česar komunizmu ni nič mar. V komunizmu je res nekaj izrazito judovskega: razkrojiti, razdružiti temelje, na katerih so krščanski narodi zgradili svojo skupnost, da se nato vpostavi vlada nekoga, ki ga judovstvo imenuje »najvišjega suverena«, komunisti pa ga ime, nujno »diktaturo proletariata«.

»SLOVENE« KNJIŽNICA

se naroča, plačuje ali tudi

kupi posamezne knjige

na Vrhniki na Podlipski cesti 9.

Iz gospodarstva

Likvidacija: Vrtnarska dobavna in prodajna zadruga v Ljubljani.

Iz trgovinskega registra. Pri družbi »Intra«, d. z. o. z. za proizvajanje in razpečevanje gradbenih potrebščin v Triesteju, podružnica v Ljubljani, je bilo vpisano, da podpisuje centralo samostojno poslovodja D. Hrašovec Celestin, ljubljansko podružnico pa po dva poslovodji, oziroma en poslovodja s prokuristom. — Pri Kisarni Jos. Vodnika dedič je bil izbrisan dosedajni poslovodja Foerster Vida, vpisana pa Uratnik I. Edo, Machiedo Mirko, s čimer je nastala javna trgovska družba. Obratni predmet odslej: Kisarna, destilacija, trgovina z vinom in vinskih izdelki.

Statuto del Patronato nazionale per l'assistenza sociale. Roma 1935. (67.110)

Tavole delle distanze fra porti e ancoraggio del Mar Mediterraneo. Genova 1940. (II 67.256)

Tenani M.: Istruzioni per le determinazioni di latitudine e di tempi con lo strumento universale. Genova 1928. (II 67.265)

Travaux, Les, publicis exécutés pendant les dix premières années du régime fasciste. Novara 1934. (II 68.321)

Triconi F.: Funzioni ellittiche. Bologna 1937. (67.234)

Turchi N.: La religione di Roma antica. Bologna 1939. (II 67.258 — 18)

Valerio L.: 2000 giochi di scienza dilettevole. Milano 1938. (67.196)

Partizanski napad na Žažar nad Vrhniko propadel

Pred napadom na naše stražarje v Žažarju so komunisti dvakrat šli mimo vasi in v torek, 19. jan. tudi na domu iskali pov. naše posadke. Uvod za napad na našo posadko pa je napravil zlogl. razbojnik C. Logar, ki je 28. jan. na vaškem mitingu na Vrzdencu med drugim tudi izjavil, da bodo prišli komunisti v kratkem v Žažar pit in se tudi oškodovati za tisto koruzo, ki so jo žažarski možje in fantje zaplenili v žažarskih gozdovih. V zadnjih dneh se je pa po Horjulu šušljalo, da se spet »en hudič kuha«. Po tej zadnji vesti je sledil napad na žažarsko samoobrambno posadko 20. januarja ob 11 zvečer.

Napad pa se je razvil takole: Malo pred enajsto ponoči je prišlo pred vas kakih 150 komunistov. Najprej so obkolili vas in na treh mestih postavili strojnico, nato so začeli natihem prodirati v vas. Naš stražar je takoj opazil, da je nekdo v vaški kapelici ugasnil električno luč, zato je takoj poklical dežurnega in oddal proti kapelici strel, nakar se je usula od partizanov ploha strel in na obe utrjeni postojanki. Naše možje n fantje so bili na mah na nogah in odgovorili s streli. Komunisti, ki so posebno v začetku z vso močjo streljali, so pričeli vpiti naši posadki: »Žažarčani in Podlipci, vdaite se, saj vidite, da ste vsi izgubljeni! Garantiramo, da se vam ne bo nič hudega pripetilo! Bolj od daleč pa se je žul tudi komunistični ženski glasek: »Tovariši, podajte se! V odgovor je naša posadka začela na vso moč streljati in že se je zaslislal na strani komunistov obupen klic: »Ranjen sem! Da bi udušili vpitje ranjenega partizana, so v smislu komunistične taktike pričele komunistične ženske s huronskim vpitjem in prepevanjem komunističnih pesmi.

Da so imeli partizani trden sklep, uničiti posadko, se je videlo tudi iz tega, ker so s kratkimi presledki streljali od enajstih zvečer do pol petih zjutraj, ko je padel zadnji strel, pa tudi iz tega, ker so metali v hiše steklenice, napolnjene z bencinom, hoteč zažgati obe utrjeni hiši.

Ta komunistični napad nas je dodobra poučil, kakšno »osvobodjenje« prinaša komunizem našemu narodu; poučil nas je pa tudi, kakšna morala že vlada v teh iz narodno izkoreninjenih ljudeh. Ko je namreč partizanski poveljnik vpil Žažarčanom in Podlipcem, naj se predajo, se je oglasil na drugi strani iz komunističnih vrst glas fanta, ki je še spregledal in zaklinal našim: »Fantje, le streljajte, vi ste pošteni ljudje, mi smo pa barabe.« Za te besede imamo priče.

Uspeh: partizani so imeli nekaj ranjenih, našemu se ni nič zgodilo, niti enemu. Partizani so se zjutraj umaknili.

Lepo, plemenito, sončno branje

je v knjigi Selme Lagerlöf

»Dekle z Močevja«

Knjigo dobite v vseh knjigarnah

in trafikah.

Drobne novice

Koledar

Torek, 9. februarja: Ciril Aleksandrijski, škof in cerkveni učenik; Apolonija, devica in muč.

Sreda, 10. februarja: Sholastika, devica; Sotera, devica in mučenica; Silvan, škof; Viljem, spoznavalec.

Novi grobovi

† Franc Rugelj, 6. februarja je umrl orožniški narednik-vodnik g. Franc Rugelj. Pokopali so ga v ponedeljek ob 11 dop. Sv. maša zadušnica bo 9. t. m. ob pol 8 v cerkvi sv. Petra. Naj mu sveti večna Luč, vsem svojcem naše iskreno sožalje!

G. Apoloniji Battelino ob 75 letnici

Kogar bodisi uradni ali zgolj prijateljski posli zavedajo na prijetno Battelinovo domovanje v Kotnikovi ulici, se bo srečal v ljubeznivo Battelinovo mamico, ki z naravnost mladeniško gibčnostjo in vedrostjo uravnava domača gospodarska vprašanja. Nihče bi ne prisodil, da je danes dosegla 75. leto. Rojena 9. februarja 1868 v lepi in štemani župniji Devici Mariji v Polju je ohranila ono pokončno samozavest slovenske matere, ki ji je pomenilo življenje zgolj le delo. Bila je trdna opora pred 20 leti umrlemu možu Dominiku pri vzgoji sedmih otrok in snovanju danes zelo poznane podjete. Življenje je ni prav nič uklonilo: ostala je trdna, vedra in zmeraj enako delavna. Večer življenja ji poteka pri sinu Vinku v krogu ljubljenskih vnučkov Miške, Metke in Janezke, ki so ji pač najbolj pri sreči. Toda tudi tu ne miruje. Neutrudno skrbi za telesni blagor vse družinice, ko leto za letom vzreja za naš čas tako važna obilja, tako kot so znale le naše nekdanje kranjske korenine. Vsi njeni številni prijatelji in znanci se je danes hvaležno spominjajo in so edini v želji: Bog ohrani Battelinovo mamico do skrajnih meja!

★

— Črna sv. maša za pokojnega Ivana Avguštna, gostilničarja v Radovljici, umrlega v preteklem mesecu na Gorenjskem, bo v stolnici v sredo, 10. februarja ob pol 8.

— Ob obletnici smrti rajnega dr. Jana Sterha-Bühma bo zadušnica v cerkvi Marijinega Oznanjenja pri oltarju Marije Pomagaj v torek 11. t. m. ob 7.30.

— Mrki v februarju. Letošnji februar ima kar dva mrka. 5. februarja je bil popoln sončni mrk, ki pa za nas ni bil zanimiv, saj je bil viden le na ozkem pasu od Aljaske čez severno Japonsko in vzhodno Sibirijo. 20. februarja pa bomo doživeli lunin mrk. Tedaj bo polna luna presla v senčni stožec zemlje. Pri tem pa luna ne bo vsa zatemnena, ampak le dobre tri četrtine. V naših krajih bo ta mrk na žalost ob nekoliko nerodnem času, saj pač nihče ni rad pripravljen čakati do petih zjutraj na mrk ali pa navijati budilko samo zato, da bi pravčasno lahko videl lunin mrk. Luna bo stopila v jedro zemeljske sence 20. februarja ob 5.30, nato bo mrk rastele in bo dosegel svoj višek ob 6.38, le nekaj minut prej preden bo luna zašla za obzorjem. V letošnjem letu bosta še dva mrka in sicer 1. julija sončni, takojmenovani obroščasti mrk. Tega bo videl le malokdo, saj bo viden le na Tišem morju neke med Avstralijo in Antarktido. 14 dni kasneje bo pa zopet delen lunin mrk, ki bo pri nas dobro viden ob začetku noči.

— Po suhem mrazu noč sneg. Dobre 4 dni po svečnici je še vladal zmeren, suh mraz. Stari sneg pa je popolnoma skopnel. V nedeljo je bilo zelo oblačno. Vse je kazalo, da se bo vreme hitro prevrnilo. Ze v prvih nočnih urah je začelo snežiti. Močno je snežilo celo noč tako, da smo dobili novega snega do 10 cm. Sneg je prav južen, težak. V soboto je bilo za nekaj stopinj hladneje, kakor so bili popoldnevi dnevi. Najvišja dnevna temperatura je bila +3.8. V nedeljo zjutraj je znašal minimum -1.4, toda v ponedeljek zjutraj se je jutranja temperatura spet dvignila nad ledišče. Minimum je znašal v ponedeljek +0.3. V nedeljo maksimum +4. Barometer je v ponedeljek zjutraj padel od sobotnega visokega stanja 774 na 764 mm.

— Pozivamo vse rejce koz, ovac, prašičev, kancev, perutnine itd., kateri dosedaj niso prejeli krmil za živali pri »Malem gospodarju«, Gallusovo nabrežje 33, da se prijavijo ob določenih dneh v zgoraj omenjeni pisarni zaradi popisa živali in prejemanja krmil. Pisarna sprejema prijave samo dopoldne in sicer: 15. II. črke A do G, 16. II. črke H do L, 17. II. črke M do R, 18. II. črke S do Z, 19. II. zamudniki.

— Instrukcije in priprava za privatne izpite. Novi (Turjaški) trg 5-III. Staršem dijakov srednjih šol sporočamo, da nudijo diplomirani filozofi uspešno pripravo za šolo vsak dan dopoldne od 8-11, popoldne od 15-18. Enako pripravljajo za privatne izpite čez dva razreda temeljito po programu za zmeren honorar. Razlaga, vaje, iz-

praševanje. Informacije na šolah. Prijave na gornji naslov od 8-11 in od 15-18.

— Razne nesreče na deželi. 73-letni posestnik France Serjak na Pijavi gorici je padel v kuhinji in si zlomil levo nogo. — 38 letna posestnikova žena Alojzija Lavričeva v Loškem potoku je padla v skednju na lov in si zlomila hrbtenico. Prepeljana je bila v ljubljansko bolnišnico.

— Tekme za 15 knjižnih nagrad, ki jih je za leto 1943 razpisalo založništvo »Družinske praktike«, se lahko udeležijo vsi s poljubnim številom izrežanih kuponov. Pogoji je le, da so priloženi ali nalepljeni rešitvi besedne uganke. Za tekmo potrebni izvidi so do konca februarja še dobe v knjigarnah in trgovinah. Zaloge pa utegne prav

kmalu poiti, ker so odjemalci ravno sedaj zelo oglašajo.

— V najnovejši knjižnici »Satane« nam znani pisatelj teh cenih, lepih brošur dr. Knific predstavi kralja teme in njegovo delo. Knjižnica bo za marsikoga pravo odkritje. Cena 1 lra. Naročnina Knjižnice 12 lir. — Naročite se na »Knjižnice« in župnijske uradi, pri samostanskih vratarjih, v Mladinski založbi (Stari trg 30) in v upravi na Rakovniku.

Iz Novega mesta

Naročnike »Slovenca«, »Slovenskega doma«, »Domoljuba«, »Bogoljuba« in »Slovenčeve knjižnice« iz okolice Novega mesta vljudno opozarjamo, da lahko poravnajo naročnino za naše liste v novomeški podružnici »Slovenca«. Istotam se sprejemajo za zgoraj imenovane časopise novi naročniki. Knjige »Slovenčeve knjižnice« dobite po nizki ceni z lepo vsebino v vaše razvedrilo.

Iz dela in življenja - od tu in tam

Iz Gorizije

Osebnost. Na Marijin praznik, na svečnico, 2. februarja, je v tukajšnji jezuitski kapeli slovesno položil večne redovne obljube g. pater Janez Evangelist Jauh D. J. Svečani obred je vodil versni ljubljanskega jezuitskega kolegija p. Lederhas. Pri slovesnem sv. opravilu je prepeval mladinski zbor dijaške Marijine družbe. Vodopivčeve in Sattnerjeve samospeve je dovršeno zapel tenorist g. profesor Joško Bratuž. Kot gostje so prisostvovali izredni slavnosti razen sorodnikov tudi številni sorodniki patrov Vrtoveca, Buditine, Fr. Lisjaka in Rojca.

Nalivi na Montespinu. Nad Gorizijo ter pokrajino se je utrgal oblak. Lilo je kakor iz škafa. Vmes je padala toča. Vode so narasle zaradi neprekinjenih nalivov. Posledice nalivov so posebno čutili pri Montespinu, kjer so bili zaradi tega precej občutno poškodovani stroji obrata inž. Josipa Bidotinija.

Starček padel z mostu 15 m globoko in bil pri priči mrtev. Usodna smrtna nesreča se je pripetila na mostu S. Chiara v Goriziji. Mimoidoši so opazili spodaj v Cornu negibno ležečega moškega. Reševalci so prihiteli na pomoč neznanemu starčku, ki je ležal mrtev v Cornu. Po raznih okoliščinah je soditi, da je nesrečni starček, čigar identiteta še niso mogli ugotoviti, v nočni uri stopil preveč čez rob ograje. Omahnil je v globino 15 m in obležal s počeno lobanjo. Bil je po zdravnikovi izpovedbi pri priči mrtev.

Z Gorenjskega

O ureditvi kmetij je »Karawanken Bote« napisal poučen članek deželni kmetijski vodja Reinhold Huber. V članku navaja, da je bil nemški narod do te vojne brez prostora, saj je na enem kvadratnem kilometru živelo 136 ljudi. Zaradi pomankanja prostora je nemški narod postal meščanski narod in je zato tudi padla njegova biološka moč. Führer je odločil, da se mora zopet ustanoviti nemška kmečka država in njegova oborožena sila je dala zemljo, ki jo je sedaj treba naseliti s kmeti. Pregled kmetij na Koroskem kaže, da ima 14.248 kmetij komaj povprečno površino 5 ha. Dobre družine na tako majhnih kmetijah komaj izhajajo iz bomo žive, medtem ko milijoni hektarjev najboljših črne zemlje na vzhodu čakajo na nemško naselitev. S propagando bo treba sedaj ustvariti tudi na Koroskem prostovoljno in razumno ureditvi sedanjih kmetij. Pridobiti bo treba kmečke ljudi tudi za veliko nalogo naselitve zavzetih ozemelj. V zameno bodo morali odati svojo dosedanja mala barto v stari domovini. Pogosto se bo zgodilo, da bo poleg te bajte mala kmetija, ki bo imela veliko družino. Tej družini bo pridruženo posestvo v bajto vred in bo tako ustvarjena nova dovolj velika dedna domačija. Obem kmečkim družinam bi bila tako zajamčena lepša bodočnost. Iz dveh bornih posestev bi dobili dve dobri dedni kmetiji, eno na Koroskem, drugo v naseljenem ozemlju. Drugi primer bi bil na primer tale: Na neki domačiji živita stara zakonca brez otrok. Razumljivo je, da za nju z največjimi napori ne bomo iskali dedičev. Najprej bo treba pogledati če v bližini te kmetije ni kak kajzar z močno družino. Če bo tako, se bo odkupila kmetija starih zakoncev in združila s kajzarjo, ki ima krepko družino. Izkupiček za kmetijo bo svedra prišel v dobro dedičev zakoncev, če so ti dediči tudi kmetovalci, bo izkupiček porabljen za to, da se tudi njih omogoči naselitev na kmetiji v naseljenem prostoru. — Marekatere kmetija ima sicer zadosti plodne zemlje, toda posamezne njene parcele so tako raztresene, da se z vožnjami izgubi vse preveč časa. Te nepotrebne izgube bodo odstranjene z razumno zložitvijo. V splošnem bo oblast škrlaba, da bo vsaka kmetija imela na Koroskem tudi potrebne gozdove in pašnike, ker sta gozd in pašnik posebno za gorenjske kmete bistvena sestavna dela kmetije. Samo ti primeri kažejo različne možnosti za ureditvi kmetij. Seveda je treba načelno upoštevati, da je vse te ukrepe mogoče izvesti po prostovoljnem pristanku prizadetih. Zato bo naloga oblasti in vseh drugih vzgojnih činiteljev, da pouče kmečki stan in ga usmerijo v naloge bodočnosti. Saj je vendar lahko slehernemu jasno, da bo veliko bajtarjev in revnih

posestnikov, ki bodo radi in veseli prevzeli lepe kmetije v naseljenem ozemlju. Nepotrebno so pomisleki glede naseljevanja na vzhodu. Saj so širna ozemlja na vzhodu starega rajha prav takšnega značaja kot ozemlja zavzetega vzhoda. Tem novim ozemljem bo treba vtisniti le pečat ljudstva, ki ga bo obdelovalo. Koroska je prav tista pokrajina države, ki ima največ rojstev in je kmečko usmerjena. Zato bo v naseljenem vprašanju novih pridobitih ozemelj imela prav posebno nalogo. Seveda so pa Koroski zelo močno vkoreninjeni v svoji domači zemlji, vendar pa si je lahko zamisliti, da bi na vzhodu nastala neke vrste nova Koroska, če bo le naseljevanje pravilno opravljeno. Naseljevanje ne bo izpeljano kar tjavendan, ampak bodo naseljenci iz iste vasi zopet naseljeni skupaj v neposredni bližini, tako da bodo prinesli esesčino iz svoje domovine s seboj. V večjem obsegu bo to veljalo tudi za cele doline. Tako bodo tudi v novem ozemlju prišli skupaj ljudje, ki so bili že v domovini kakor kolli med seboj povezani. Cilj veega tega dela je namreč, da dobi vsakdo, ki je vreden kmet, dostojno domačijo in da se s tem pomaga gospodarskemu napredku in napredku zdravega kmetijstva, ki je osnova naroda.

S Spodnjega Štajerskega

Stanje živinoreje na Štajerskem. V decembru je bilo na Štajerskem izvedeno štete živine in je bilo tako omogočena primera, kako je odrezala živinoreja na Štajerskem lani v primeri z letom 1941. Po statistiki se je število konj v zadnjem letu zmanjšalo le za 3,2%, kar je glede na tekoče potrebe oborožene sile zelo malo. Število konj, starih 1-3 leta, je naraslo od 5 do 10%. Število glav goveje živine je v celoti naraslo za 1091. Dalje je videti, da so se kmetje po velikem številu odločili, da bodo redili čim več krav meškaric in čim manj volov. Zato je število volov v celoti padlo za 7000, število krav in telic pa je naraslo za 10.000. Svinjerja se je prigodila krmi, ki se je deloma spreminjala zaradi visokih oddaj krompirja in koruze.

Prijava tujece na Spodnjem Štajerskem. Policijski ravnatelj v Mariboru je odredil, da se morajo v vsej Spodnji Štajerski do 20. februarja prijaviti vsi tujci, stari nad 15 let. Javiti se morajo osebo na pristojnih policijskih postajah in če bo potrebno, morajo vložiti prošnjo, da se jim dovoli bivanje. Tako se mora prijaviti vsakdo, ki nima nemškega državljanstva, torej tujci državljani, dalje vsi, ki jim je podeljeno začasno državljanstvo, kakor tudi tisti, ki so bili sprejeti samo v varstvo nemške države. Dalje velja prijavljanje za vse, katerih državljanstvo ni točno ugotovljeno in za vse tiste, ki nimajo nobenega državljanstva. Prijavitelj se morajo dalje tudi nemški državljani, stari nad 15 let, ki imajo poleg nemškega državljanstva še kako drugo državljanstvo. V vseh teh primerih morajo mladino in otroke prijaviti starši.

Tečaji za sadne čuvaje. Štajerski deželni raziskovalni urad za sadjarstvo, vrtnarstvo in izkoriščanje sadja bo priredil tečaj za izboljšanje sadnih čuvajev. Tečaj bo razdeljen v tri dele in sicer: od 8. marca do 3. aprila, od 12. julija do 24. julija in od 20. septembra do 16. oktobra. Tečaja se lahko udeležijo kmetovalci od 18. do 45. leta starosti. Absolventi kmetijskih šol in vojni invalidi, ki pa morajo biti telesno sposobni, imajo prednost. Tečajniki bodo imeli brezplačno stanovanje in hrano in bodo dobili povrnjene poštne stroške. Tečaj bo na gradu Dvor pri Radečah ob Savi.

V Ponikvi je bil nedavno pešter večer, na katerem so zbirali prispevke za zimsko pomoč. Prireditelj je obiskalo okoli 200 ljudi. Za spored in dobro voljo je skrbel godbeni trio. Nabrana je bila čedna vsota 2259 mark.

Štirje novi otroški vrtci v pujskem okrožju. Pujsko okrožje je dobilo štiri nove otroške vrtce, tako da jih ima zdaj 25. Novi otroški vrtci so bili ustanovljeni v Juršincih, pri Sv. Trojici v Slov. goricah, na Polensaku in pri Sv. Urbanu pri Ptujju.

Voditeljsko zborovanje v Brežicah. Pred dnevi je bilo v Brežicah mesečno zborovanje strankinih voditeljev. Na sestanku je govorila gđ. Fischerjeva o poklicnih možnostih mladine.

Iz Hrvaške

Italijanska nagrada hrvatskim železničarjem. 29. januarja so bile izročene v prostorih italijanske vojaške delegacije v Zagrebu po naročilu italijanskega generala Ekske. Roatite nagrade hrvatskim železničarjem, ki so se odlikovali v požrtvovalnem delu na področju, kjer je Ekske. Roatta poveljnik italijanskih obo-roženih sil. Med železničarje je bilo razdeljenih 1.300.000 kun in sicer ena nagrada v znesku 21.000 kun, dve po 10.000, 176 po 5000, ena za 400, dve po 2500 in 200 po 2000 kun.

Hrvatski letalci na vzhodnem bojišču. Poveljstvo hrvatskega letalstva poroča, da so si priborili hrvatski letalci na vzhodnem bojišču 164 priznanih zmag v zraku. Poletov imajo za seboj 3698, od teh 2460 nad sovražnikovim ozemljem.

Člani hrvatske opere na gostovanju v Bukarešti. Zaradi poglabitve kulturnih stikov med Romunijo in NDH je na povabilo romunske kraljevske opere odpotovala na gostovanje v Bukarešto skupina članov hrvatske državne opere. V Bukarešto so odpotovali sledeči prvaki zagrebške opere: Vilma Nižinič, Mila Kogelj, Josip Gostič in Rudolf Zupan.

Upokojitve vseučiliških profesorjev v Zagrebu. S Poglavnikovo odredbo so upokojeni s pravico do pokojnine, katere jim pripada po službenih letih, sledeči redni profesorji na zagrebškem vseučilišču: Na modroslojni fakulteti: dr. Albert Bazala, dr. Artur Schneider in dr. Ladislav Stjepanek. Na medicinski fakulteti: dr. Albert Botteri in dr. Ivan Botteri. Na pravni fakulteti: dr. Mladen Plivierič in dr. Daniel Riessner, na tehniški fakulteti: ing. Ivan Horvat, ing. Valerijan Riesenar, Juraj Božičević, ing. Milan Čalagović ter ing. Edo Sen.

Smrt sina Uzeir age Hadžihasanovića. Dne 20. januarja je umrl v Sarajevu v 33. letu starosti Mehmed Hadžihasanović, sin znanega sarajevskega muslimanskega veljaka Uzeir age Hadžihasanovića. Pokojni Mehmed Hadžihasanović je bil do smrti pok. dr. Spahe njegov osebni tajnik.

Poste, radio in železnice v NDH. Statistični urad glavnega ustaškega poveljstva je objavil podatke o stanju pošt, radijskih naročnikov in železnice na področju NDH. Iz objavljenih podatkov je razvidno, da je danes v NDH 872 poštovnih, 604 telefonskih in 466 brzojavnih uradov ter 13 telefonsko-brzojavnih ustanov. Vseh radijskih naročnikov je trenutno na Hrvatskem 52.118. Na posamezno pošto na področju NDH odpade 7600 prebivalcev, na 1 radijski aparat pa 128. Po istih podatkih obstoja sedaj v NDH 26 odsekov za vzdrževanje železniških prog, štirje uradi za razdeljevanje železniških vagonov, 17 železniških kurilnic, 28 kurilniških izpostav, tri zbirališča gradiva in 6 železniških delavnic.

Vojaska in vojna zgodovina Hrvatske. V marcu izide v Zagrebu knjiga »Vojaska in vojna zgodovina Hrvatske«. Napisal jo je vojaški strokovnjak »Hrvatskega Naroda« dr. Slavko Pavličić. To bo prvo v hrvatski pisano delo, obsegajoče vsa razdobja hrvatske vojaške in vojne preteklosti od časov hrvatskih vladarjev do prve svetovne vojne.

Pridelovanje soje na Hrvatskem. Na Hrvatskem je zdaj zasejane s sojo 12.600 oravov polja. Pridelke soje je znašal doslej 6 do 12 metrskih stotov na oral.

Iz Srbije

Proglas nemškega vojaškega poveljnika v Srbiji. Topniški general Bader, nemški vojaški poveljnik za zasedeno srbsko področje, je 20. januarja t. l. izdal proglas na srbsko ljudstvo, s katerim ga poziva na red in mir. V proglasu nadalje nastopa proti vsem motilec notranjega reda in proti vsem tistim, ki bi hoteli rušiti Nedičovo vladu. Vsi ti bodo po napovedi generala Baderja odgovarjali za svoje prestopke po določenih nemških vojaških zakonih, ker je bilo vojno stanje med Nemčijo in bivšo Jugoslavijo zaključeno dne 17. aprila 1941 s podpisom pogodbe o premirju.

Podpora za otroke in ostale potrebne v Valjevu. V Valjevu živi že dlje časa močna otroška kolonija, katere se je za praznike spomnila tudi srbska vlada ter je za potrebne otroke in njihove starše odobrila podporo 300.000 dinarjev.

Božičnica v Valjevu. Za božič so katoličani v Valjevu priredili božičnico, ki je v vsakem oziru uspeša. Pripravljena je bila zelo skrbno ter je bilo zanj v vseh krogih in slojih veliko zanimanja. Na prireditve so prišli tudi zastopniki srbskih oblasti z okrožnim načelnikom Lukičem in valjevskim županom Lukovičem na čelu. Akademijo je začel s pozdravnim nagovorom vodja kolonije Cvetko Kristan, nakar so se vrstili nastopi moškega peškega zbora, otroškega govornilnega zbora, recitacije, deklamacije in solosepi. Po končani prireditvi so med potrebne otroke in njihove starše razdelili 90 paketov s suhim slivami, jabolk, sladkarijami, mezo in pecivom. Vso prireditve je prevevala topla in prisrčna domačnost ter pravo božično razpoloženje.

Delovanje nemškega strokovnjaka v Belgradu. V veliki dvorani Kolarčeve ljudske univerze v Belgradu je imel prejšnje dni zanimivo predavanje nemški tehnični strokovnjak, vojaški upravni svetnik pros. Feodisch. Zbranemu poslušalstvu je govoril o potrebi in možnosti pogona raznih strojev z domačim pogonskim sredstvom.

DRAMA. Torek, 9. februarja ob 17.30: »Ples v Trnovcu«. Red. Torek. — Sreda, 10. februarja ob 17.30: »Deseti brate«. Red. Sreda. — Četrtek, 11. februarja ob 17.30: »Mirandolina«. Premiera. Red. Premierski.

Naznanila

RADIO. Torek, 9. februarja. 8 Napoved časa — Poročila v italijanski — 12.30 Ploščice — 12.30 Poročila v slovenski — 12.45 Laska glasba — 13 Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.10 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.12 Orkester, vodi dirigent Zemo — 14 Poročila v italijanski — 14.10 Koncert Radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijaneec — Simfonična glasba — 15 Poročila v slovenski — 17 Napoved časa — Poročila v italijanski — 17.10 Pet minut gospoda X — 17.15 Koncert Klasične tria — 17.20 Orkester, vodi dirigent Angolo — 17.30 Poročila v slovenski — 19.45 Operna glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Izbor napovedi iz opere »Calandrino«, ki jo je napisal Alfred Cuscina — Orkester vodi dirigent Gallino — 21.15 Orkester, vodi dirigent Angelini — 22 Zanimivosti iz slovenski — 22.10 Koncert pianiste Lije de Barbaerila — 22.45 Poročila v italijanski.

LEKARNE. Nočno službo tmaže lekarnar: mr. Sušnik, Marjina ul. 5; mr. Deurkanič, Brezje, Gosposvetska cesta 4 in mr. Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31.

Drobna ljubljanska kronika

Dolitev danskega semenskega krom-dvorani. Začetek točno ob pol 7. Vstopnice: 1. Ljubljanski interesenti za danski semenski krompir, ki so se prijavili že jeseni, naj pridejo po nakaznice do 10. februarja v sobo št. 35 v II. nadstropju mestnega gospodarskega urada v Beethovnovi ulici št. 7. Po tem terminu zapadejo vse že napisane nakaznice. Zamudniki, ki se za semenski krompir niso prijavili že jeseni, naj pridejo s posestnim listom ali tej listini podobnim dokumentom in osebno izkaznico na mestni gospodarski urad v četrtek 11. t. m. od 9 do 12, da se tam prijavijo. Zamudniki z začetnimi črkami primkov A do J dobe nakaznice na mestnem gospodarskem uradu v soboto 13. t. m. od 8 do 13, od črke K do Z pa v torek 15. februarja od 8 do 12. S temi nakaznicami na dobo takoj po prevzemu nakaznice krompir pri Irvidi Sever & Comp. na Cesti Arlele Rea št. 5, torej na nekdanji Gosposvetski cesti vsak delavnik od 10 do 12 in 16 do 18 do 20. februarja, ko bo razdeljevanje semenskega krompirja zaključeno.

Klavirski koncert, ki ga bo izvajala pianistka, ga Emilija Dernovsek, v petek, dne 12. t. m. bo imel naslednji spored: 1. Martucci: Tarantella. Op. 44. št. 6; 2. Suk: Op. 10. Bagatela. Pomladanska idila; 3. De Falla: Fantasia baetica; 4. Chopin: Op. 25 Impromptu v Fis-duru in op. 69 št. 2, Valček v h-molu; 5. Liszt: Po branju Danteja. Gospa Dernovsekova je izvirna pianistka, njen spored je zelo pester, saj prinaša dela najrazličnejših avtorjev, ki usvajajo sloves v glasbenem svetu. Na koncert opozarjamo, vršil se bo v mali filharmonični

let, vdova delavca, Pokopališka ulica 26; Načitalnik Marija, 57 let, kuharica, Japljeva ulica 2; Kaplan Ivan, let, Debeve, 55 let, vdova delavca, Vidovdanska c. 9; Verbič Franc, 75 let, nadstojnik v p. Vidovdanska cesta 9; Erker Pava, 43 let, hči učitelja, Vidovdanska cesta 9; Piber Franc, 35 let, uradnik Visokega komisariata, Dolenska c. 10; Tomažič Silva, 3 leta, hči žel. uslužbenca v p. Kodrova ulica 43; Belič Amalija, 35 let, trgovska pomočnica, za garžami 10; Mayer Angela, roj. Škof, 43 let, žena narednika, Vodnikova c. 255; Rupan Gasper, 73 let, posestnik, Vidovdanska c. 9; Bavdaz Lucija, 82 let, šivilja, Krakovska ulica 10; Zavrli Marijana roj. Zajc, 56 let, žena delavca, Vidovdanska cesta 9; Jančar Jakob, 80 let, posestnik, Viš 49; Kaljef Matija, roj. Bočkaj, 41 let, Korytkova ulica 81; V. Ljubljanski bolnišnici umrli: Semmelrock Jerica roj. Schellander, 85 let, zasebnica, Celovška cesta 50; Potončnik Jožef, 5 mesecev, sin delavca, Galjeveca 108; Planhval Božo, Pogačnik Mira, Marija Runger roj. Brodula (svojel), Vršč Justin, Zuman-Logar Zofija, Istotam, v sob. 2, naj so javi Rašnod Ntana. — Istotam, v sob. 1, naj se javijo odpodstajatelji paketov za naslednje tiraliranice: Zelnik Adolf, Svalgar Ana, Zupančič (Arbe), Škofič Stanislav, Gregorič Anton (Padova), Carman Peter (Arbe), Jančar Franciška (Arbe).

Rdeči križ sporoča

V polzvedovalnem oddelku I.R.K. Via Arlele Rea 2-II. Gosposvetska cesta, soba 3, naj se javijo med uradnimi urami od 8 do 12 naslednji:

Cerne Andreja, Intihar Alojz, Intihar Josipina (svojel), prof. Kerne Eleonora, Mihajlov Božo, Pogačnik Mira, Marija Runger roj. Brodula (svojel), Vršč Justin, Zuman-Logar Zofija, Istotam, v sob. 2, naj so javi Rašnod Ntana.

OPERA. Torek, 9. februarja: Zaprt. — Sreda, 10. februarja ob 17: »Sevilski brivce«, Gostuje baritonist Taddel. Izven.

Gluedališče

Gluedališče

Najdišča in pomen dragocenega volframa

V severnozahodnem kotu Španije je videti pokrajina jako enolična, prav tako onstran meje Portugalske. Na obeh straneh se raztezajo gorovja in gričevja brez drevja in grmičja. Vas na nizkem pobočju je živila — kot vse druge naselbine v okolišju — jako borno življenje od skopih njiv in slabih travnikov. A dandanes je dobršen del moških in žensk iz te vasi zaposlenih v volframovem rudniku, kjer imajo stalen in dober zaslužek. Rudnik je blizu portugalske meje. Velika baraka, kjer so stroji za razdrobljenje in izplakovanje rude, dalje poslopje za motorje, delavnica, skladišče in dve stanovanjski hiši — to je vse, kar je vidno pri tem rudniku. Na pobočju vodi poseven rov v zemljo, ki se razdeli na več postranskih jaskov. Tu je volfram pomešan s precej krhkim kamenjem in s prstjo. Časih pa delavci naletijo tudi na plasti kremenjaka, ki vsebujejo bogate žile te rudnine. V razdrobljenih in izplakovanih napravah pa zdaj ne obdelavajo samo rudo, ki jo spravljajo iz rovov, marveč preiščejo še enkrat tudi vsa primešana zemljo, česar prej niso storili. Ko nato izžgo rudnino, ki je videti ko črn, droban pesek, nastane zmes, ki vsebuje kakih 56 odstotkov volframa. V tej obliki pride tudi v trgovino.

Ze več desetletij je znano, da so najdišča te dragocene kovine v pokrajinah vzdolž španske in portugalske severne meje. Ze dokler so rudnino obdelavali le kot »tunstene« za proizvodnjo kovinastih nitk v električnih žarnicah, so donajali tozadevni rudniki obilo dobička. Toda največje povpraševanje po tej rudnini je prišlo šele v prvi svetovni vojni, ko so jo v večjih množinah iskali za predelovanje in utrjevanje jekla. To zanimanje se je spet malo poglelo, ko so dobili tozadevna najdišča na Kitajskem, v Birmi in na Malajskih otokih. A čim je izbruhnila sedanja vojna, je proizvodnja na Pirenejskem polotoku spet izredno oživila. Predvsem so se kot odjemalci oglasili angleški prekopčevalci in agentje. Spočetka jim je bilo le do tega, da bi državam Osi otežkočili nabavo te rudnine. Kasneje, ko je Anglija prišla ob svoje posesti na Daljnem Vzhodu, pa se je Anglija na vse kriplje potrudila za volfram v svojo korist. Naglice za nakup volframa so se nalezli tudi Španci v obmejnih rudnatih pokrajinah. V prvih desetletjih do leta 1939. je bilo izdanih le 40 koncesij za proizvodnjo volframa, a v poslednjih štirih letih jih je nastalo že več ko sto. Da bi si zavarovali koncesije, so začeli iskati rudo po njivah, obronkih in soteskah v severnozahodnem delu Španije. Kmetje so sanjali o bogastvu. Cestni delavci, obmejni stražniki in mairskaki uradniki so nosili v žepih polno kamenja, da bi ga dali preiskati in bi si potem zagotovili najdišča. Ljudje dvomljivega porekla, ki jih je gnal za to kovino pohlep po denarju in so jih ščevali tudi angleški agentje, so se pojavili po vseh teh pokrajinah. Povsod so nabirali rudnino in jo tihotapili čez portugalsko mejo ali pa izvažali v ribiških čolnih angleškimi agentom. Ti so vse to blago dobro plačevali, mnogo več kot so bile tržne cene za volfram. Pripetilo se je, da je dobil tihotapec komaj za pest debel kamen več, kakor pa če bi bil deset dni robotal v rudniku. Na ta način se je dalo več rudarjev zapeljati, da so kradli v rudnikih in se predali tihotapstvu z volframom. Ta nenadni lov za volframom, ki spominja na lov za zlatom v Kaliforniji, se je časih izmaličil v jako hudomušne potegavščine in slooparije. Saj so tihotapci kar navaden pesek

prodajali za volfram in prejeli velike vsote zanj.

V začetku lanskega leta se je začela španska vlada bolj odločno baviti s temi dogodivščinami. Nič več niso dajali novih koncesij, ker je hotela država sama dobiti pregled o razsežnosti in zmogljivosti volframovih rudnikov. Po-

Kaj pravi strokovnjak o novi metodi smuškega športa

Poročali smo že, da je izdala smuška zveza povsem nov učni načrt za smučanje. Objavljamo izveček iz zanimivega komentarja k temu učnemu načrtu, ki ga je napisal znani tirolski tekmovalac in smuški pedagog Friedl Pfeifer (Op. ur.).

Načelo, da mora biti poučevanje smučanja čim enostavnejše, je privedlo do znanih sprememb. Nov učni načrt je tako enostaven, da nudi tudi začetniku lahek pregled čez naloge, ki jih mora rešiti, da se bo razvil v dobrega krmarja. Ne gre toliko za posamezne like, kot za smučanje, ki omogoča zimsko obiskovanje planin.

Nov učni načrt nemške smuške zveze deli učno snov v tri poglavja: prvi uvod v smučanje potem hoje in teka, drugo sposobnost za varno obvladovanje klancev in tretje vaje za spreminjanje smeri pri smuku.

O hoji in teku. Veliko razlogov govori za to, da posveča nov učni načrt več pozornosti navadnemu teku na smučeh. »Pri poučevanju začetnika moram stremeti za tem,« pravi Pfeifer, »da ga na čim enostavnejši način navadam na drčanje na smučeh. Drčanje pomeni novost, ki dela ljudem, ki se niso še nikoli vadili v smučanju ali drsanju, velike preglavice. Pouk začetnika mora torej temeljiti na tem, kar učenec že zna, in to je hoja po ravnem. Po ravni smučini se bo smuški abecedar učil prvega zlogovanja. To je naloga, ki je enostavna, ki ne postavlja problemov ravnotežja in ki daje začetniku korajžje. Prvo je, torej čim naravnost hoja, pri kateri ne gre za posebne predpise o drži telesa.«

Sploh je Pfeifer nasprotnik priučenega držanja na smučeh. »Ne poznam nobene drže, ki bi veljala za smuk z vrha v dolino, pač pa stalno prežanje ali pripravljenost, da premagam ovire v obliki različnega snežišča in snega samega. Gre samo za igro mišic in za stalno prizadevanje, da ohranim ravnotežje.«

Pri dosedanjem pouku je bila navada, da so vodili učenca na položen klanec in da so mu tam pokazali držo za smuk: skrčena kolena, nagib telesa naprej in podobno. Potem je moral poskušati s smukom v tej drži. Izkušnja pa je pokazala, da pomeni takšno sankanje za začetnika preveč nenavadne občutke. In pri tem je moral misliti še na vrsto predpisov!

V bodoče torej ne bomo začeli s smukom, temveč s hojo po ravnem. Če se učenec posreči, da se navadi odpiranja z nogo in da drči zdaj na levi, zdaj na desni, tedaj je dozorel za smučanje. Tedaj se bo pravilno držal tudi pri smuku po položnem klancu, čeprav ni slišal predpisov o drži. Tako je prehod od aktivne hoje do pasivne vožnje po strmini ali smuka veliko lažji.

So še drugi razlogi, ki govorijo za to, da je potrebno posvetiti urjenju hoje na smučeh in urjenju teka več pozornosti. Ze pri navadni turi se vzpenjam ure in ure, v razmeroma kratkem času pa se vrnem z vrha v dolino. »Ali je smučanje v tem, da se vzpenjam okorno in s težavo

lagoma se je odpravilo tihotapstvo z volframom. Skoraj istočasno je Portugalska izdala enake ukrepe. Leta 1940. so dobili iz volframovih rudnikov 500 ton volframa, leta 1942. pa že v prvih mesecih 420 ton. Izvozili pa so leta 1940. kar 563 ton volframa, za kar so dobili 2.09 milijona zlatih pezet. Leta 1941. pa so prejeli za 156 ton že 1.40 milijona zlatih pezet. V zadnjih dveh letih je Italija, mimo Nemčije in Anglije, poglavita odjemalka španskega volframa.

samo zaradi tega, da bi pozneje užival v tekočih kristijanah? Izkušnje v vojni so tudi pokazale, da ne gre za smuke like tekmovalcev, temveč za obvladane zasnežene pokrajine. Pri tem igra pravilna hoja in tek na smučeh glavno vlogo.

Proti šolskim vadiščem. Drugo poglavje učnega načrta govori o spuščanju po klancu navzdol. Tu je govora o smuku na različnih strminah in na različnih snežiščih. Pfeifer je proti poučevanju na gladkih šolskih travnikih. Dolej je bila navada, da so poučevali vse na istem travniku nekje v bližini smuške kočje. Učenci so se navadili vseh likov od pluga do paralelne kristijanije, ko pa so se podali na izlete, so odpovedali.

Cim preje je treba voditi učenca na različne bregove z nepoteptanim snegom, da se bodo že zgodaj navadili na robato površino in na spremembe snega. Potem se ne bo zgodilo, da bomo vzgojili mojstre gladkih smučišč, ki bodo na turah nerodni in ki jih bo vsaka robata vrgla v sneg.

O smuških lokih in zavojih. V tretjem poglavju učnega načrta je govora o spremembi smeri v smuku. Dolej je bila navada, da so se smučarji učili najprej smuškega loka; ko so ga obvladali na gladkem snežišču, so prešli k pluzni kristijaniji. Marsikateri smuški učitelj bo presečen, ko ne bo našel v novem učnem načrtu omenjenih priljubljenih likov. Zaman bo iskal opisov teh »standardnih« lokov ali zavojev.

»K temu bi želel pripomniti naslednje,« pravi Pfeifer: »Smučanje je šport, ki ga gojimo v naravi, kjer naletimo vedno na nove oblike zemljišča in na nove vrste snega. Izvedba vsakega zavoja zavisi od trenutnega ravnotežja, od strmine in vrste snega. Če tudi izvedem sto lokov ali zavojev, tedaj je verjetno, da bodo izpadli vselej drugače; vselej pa bodo pravilni, če jih bom opravil tekoče, brez zaustavljanja in če me bodo zanesli v željeno smer. Ne gre za zunanji ali vidni način izvedbe, temveč za pravilnost tekočega, nenavarnega gibanja.«

Dolej so učitelji izbrali par lokov in jih gulili z učenci. Najbolj priljubljena sta bila pluzni lok in pluzna kristijanija, v »visokih« šolah smučanja pa so poučevali tudi tekočo ali paralelno kristijanijo. Teh umetnih so se morali učenci navaditi in si prizadevati, da so jih izvajali povsem tako kot učitelji. Učenci so morali posnemati učitelja tudi glede prežanja na smučeh in celo glede drže rok. To je bila metoda posnemanja.

Nov učni načrt razvija nove nazore o spreminjanju smeri. Glede krmarjenja obstojata dve možnosti: odklanjanje smuči potom pluzenja, in spreminjanje smeri potom zasuka s telesom. Kateri način je primernejši za začetnika? Če upoštevamo, da še ne obvlada hitrega smuka in da še ni dovolj stabilen, mora začeti s tehniko pluzenja. Tehnika tekočih lokov zahteva hitrost ali pa vsaj učinkovitejšo skukanje trupa. Vsekakor pa je tehnika brez pluzenja cilj, do katerega moramo privesti vsakega smuškega učenca.

Napaka dosedanje metode je bila v tem, da je posvečala preveč pozornosti raznim pluznim zavojem lokom in kristijanijam. V bodoče naj bo čim manj pluzenja, to se pravi, pluzenje naj bo ozko in vedno ožje. V tem je najboljši prehod od začetniške pluzne tehnike pa do prave smučarske tehnike tekočih lokov, pri katerih krmarimo hitro, če tudi zavijamo v novo smer.

Svoj zanimiv komentar zaključuje Pfeifer s ponovno ugotovitvijo, da ne gre pri smučanju za zunanjo formo, temveč za smotrno obvladovanje hoje, vzpona, smuka in spreminjanja smeri.

Športni drobci

Inž. Frim si je po 10 letih spet priboril rumunsko prvenstvo v sankanju. Na Sinai je zmagal na dvosedežnih sanelah s časom 1 min. 39 sek., kar pomeni tudi nov državni rekord.

Na nogometnem prvenstvu mozelskega okrožja je prišlo tudi do tekme, ki pomeni rekord svoje vrste. Germania Madersbach je premagala enajstotico Engersa z razliko v golih 32:0.

Madžarski igralci hokeja na ledu se bodo zaustavili na povratku z gostovanja po Švici v Garmischu, kjer bodo nastopili proti nemškemu prvakom SC Riesserseeju.

Dr. Gregor Brem, predsednik madžarske čolnarske zveze, je padel na vzhodnem bojišču. Dr. Brem je vodil pred letom madžarsko reprezentanco, ki se je udeležila mednarodnih čolnarskih tekem na starnberskem jezeru.

Finski smučarji so priredili v okolici Willmanstranda prve letošnje večje tekme, katerih se je udeležilo okrog 200 tekmovalcev. V teku na 15 km je zmagal znani Lauri Silvenpoinen z izvrstnim časom 51 min. 43 sek. V teku na 30 km je bil prvi T. Riikonen s časom 1 ura 50 min. 35 sek.

51.

Sreča, da nisem bil zaprt v kakem nadstropju. Kar lahko sem z okna dosegel tla. Urno sem skočil v goščavo, ki me je skrila. Zavedal sem se, da me bodo kmalu pogrešali in me iskali. Sledove sem pustil dosti vidne.

52.

Ko sem se hotel splaziti še globlje v gozd, se zadere neki glas: »Kam pa greš?« — Kar vrglo me je na tla, tako sem se prestrašil. Mar me že iščejo? Ker pa je bilo nato vse tiho sem gledal iz grmovja, kdo me je tako prestrašil. Tam na veji je sedela pisana papiga in žlobudrala svojo nerazumljivo govorico. Z užitkom bi ji eno primazal.

Lepo, sočno branje je knjiga

Golobček

ki jo je spisal znameniti češki pisatelj Baar

Kupite jo v knjigarnah in trafikah, dokler je še kaj!

V kratkem bodo izšle „UKRAJINSKE POVESTI“

Italijanska straža v snegu na vzhodnem bojišču.

CERKOVNIK LOJZE

Stari cerkovnik Lojze je v jutranjem mraku stopal proti cerkvi. Danico je šel zvoniti in pripravljal v žagrad za mašo. Leta in leta, veak dan je hodil to pot v jutro. Ko je šel vsa vas spala, je bil že v cerkvi in vlek vrv zvona. Niti en dan, odkar je bil cerkovnik — v štiridesetih letih, ni zakasnili. Zdaj pa je že čutil, da mu noge pešajo in da mora vstajati preje, če hoče ob pravem času zvoniti. Nikomur ni hotel tega priznati, ker ne bi hotel, da bi kdo drug zvonil namesto njega. V dolgih letih se je navadil na zvon in njegov glas mu je bila najlepša pesem. Nikoli ni pomislil: »Kaj če bom obležal?« Res, imel je tri sinove, toda ti so le pritrkavali pred prazniki. Da bi pa kdo zvonil danico, ne tega pa ne.

Nekoč mu je rekel župnik: »Lojze postarala eva se. V glasu zvona se čuti, da ti je mudi opesala, prepusti jutranje zvonjenje sinovom, oni so mladci in lažje vlečejo vrv.«

»Tisto pa že ne, gospod župnik,« mu je odgovoril. »Jutranje zvonjenje je vendar najlepše. Zjokati bi se, če bi slišal zvon, jaz pa bi bil še v postelji. Vam se le zdi, da eva se postarala. Toda, dokler boste vi lahko hodili v gore, bom tudi jaz lahko zvonil danico.«

Zaman je bila vsaka beseda. Lojze je težkih nog stopal vsako jutro proti cerkvi kakor je gospod župnik vedno hodil v gore. Ne eden, ne drugi ni maral priznati, da se je toliko postaral, da ne more več opravljati tistega, kar je poprej z lahkoto in ljubeznijo opravljal.

To jutro je Lojze res težko vlek vrv. Znojne kaplje so mu lijele s čela, roke so se mu tresle. V

glasu zvona ni bilo čuti tistih bronastih zvokov, ki jih je tako rad poslušal. Trudil se je, da bi zvonil tako lepo, kot je prejšnja leta, a ves napor ni pomagal. Pokleknil je, da bi se bolje uprl, toda kljub vsemu je zvon pel kot bi pozvanjal h pogrebu. Cerkovniku so polzele po licih debele solze, ki so se mešale z znojnimi kapljami.

Vstal je in trudno stopal proti oltarju. Temno je bilo v cerkvi, samo večna lučka je brlela. Lojze je pokleknil prav pred oltar.

»O Bog, daj mi milost, da do zadnje dne svojega življenja zvonim danico. Daj mi moči, o Večni oče, ne pusti, da bi me premagala starost. Saj veš, da mi je to najlepše v mojem bornem življenju. Toliko let sem z glasom zvona klical ljudi v Tvoj hram k molitvi in k Tvoji daritvi, ne daj, da bi omagal,« je molil.

Ko je župnik prišel darovat mašo je, medtem ko mu je Lojze pomagal oblačiti, dejal:

»Lojze, kaj pa je bilo danes, da si zvonil danico kot bi pozvanjal mrliču? Saj sem ti že rekel, pusti to delo mladim. Lepega dne boš še obležal ob vrvi. Ne bodi trmast in poslušaj me.«

Lojze je molčal. Saj gospod župnik ni vedel, kako mu je hudo, ni vedel, kako ga tare slabost. Ko mu je gospod župnik pogledal v obraz, je videl solze v Lojzevih očeh.

Po maši je župnik rekel: »Lojze, popoldne se oglasi pri meni v župnišču. Bova malo pokramljala.«

»Kaj ne greste v hrib?« se je začudil ta.

»Ne morem, moje noge so že stare in preveč se upeham,« je župnik odgovoril.

Popoldne sta sedela oba pod staro hruško, kjer je gredo sonce. Pred njima se je raztezala vas, v

ozadju pa so se svetili skalni vrhovi in enežniki so se belili v soncu. Mali beli oblaki so plaval nad njimi in v modrini neba so bili ti gorski grebeni tako lepi, da bi mogel človek ob pogledu nanje pozabiti vse drugo.

»Ali si epominjaš, kolikokrat je šla najina pot skozi dolino tja v gore, kolikokrat eva skušala prehiteti eden drugega. In ko si mi stregel pri maši tam gori v kapelici. Razen naju ni bilo žive duše, toda puščobe nista čutila. Da, takrat je bilo lepo, tam v višinah, ko sva se zdela sama eebi vzvišena nad življenjem v dolini. Nisva mislila, da bo tudi to minilo. Zdaj pa gledava te naše sive gore le od daleč, ker so najine noge preslabe, da bi naju nese mednje,« je govoril župnik.

»Da, res je, poved sem šel z vami. Stregel sem vam v cerkvi in v kapelici na gori, najina pot je bila ista. Bolj kot vi sem žalosten jaz, ko vidim, da ne morete več tako visoko, kot se preje. Tudi jaz čutim, da sem opesal. Danes zjutraj sem še najbolj čutil, da sem se res postaral.«

»Vidiš Lojze, tako bova živila brez najinih gor. Nekega dne pa naju bodo ponesli tja h cerkvi. Koga bodo preje, ne vem, a čutim, da bodo mene. Ko mi bodo kopali grob, jim povej, da bi rad ležal na sončni strani, da bi še v smrti gledal gore. Kadar boš kropil moje krsto v grobu, vrzi nanjo tudi šop planinskega cvetja. In ko boš hodil mimo moje gomile, ee me epomni in pomoli k Bogu za mene.«

»Kaj boste o tem govorili! Saj se vam ne bliža zadnja ura. Morda bodo mene preje odnesli.«

»Ne, Lojze, ker ti boš še slišal zvonove, jaz pa ne bom več hodil po skalah.«

Tako sta se pogovarjala cerkovnik in župnik,

oba že stara, dva, ki sta imela vedno isto pot: v cerkev in v gore.

Cerkovnik Lojze je prepustil jutranje zvonjenje svojemu starejšemu sinu, ki v skrbi za očeta ni pustil več, da bi vstajal tako zgodaj. Le k deseti masi ob nedeljah in k litanijam pa k večernicam je zvonil.

»Za božjo voljo, Lojze, pridi hitro, gospod župnik umirajo,« je vsa zasopla in prestrašena prihitela Micka nekega jutra h cerkovniku.

Lojze je letel, kolikor so mu dale noge, v župnišče. Ko je kaplan podelil zadnjo popotnico župniku, je stopil Lojze zolznih oči k njegovi postelji.

»Lojze... odhajam... zbogom... prijatelj,« je težko izgovoril župnik. Kmalu nato je izdihnil. Dolgo je še klečal cerkovnik ob njegovi postelji in jokal za izgubljenim pastirjem in prijateljem.

Cerkovnik sam je zvonil in oznanjal vašanom, da jih je zapustil dobri župnik. Zile na rokah so ee mu napenjale. Zdaj je vedel, da ne bo več zvonil.

Ko so župnika pokopavali, ni smel zvoniti nihče drugi kot on. Na krsto mu je vrgel šop planink. Vsi eo jokali, ko eo grude prsti padale na krsto, vsem je bilo hudo, a nikomur ni moglo biti tako tesno kot Lojzeju.

Lojze ni več zvonil, ni se več dotaknil vrvi. Ko je zaslislal danico, se je spomnil pokojnega župnika. In ko je, gredoč k maši, pogledal na njegov grob, ki se je bel svetil v jutranjem soncu, se je zazrl še v gore, ki so se kopale v sivini in mavričnih barvah. Vzdihnil je in si otrl solzo. »Da,« je pomislil, »pastir in prijatelj si mi bil. Ti si že pri Bogu, jaz pa sem tu, na zemlji in pogrešam tebe in tvoje dobre besede. Morda ee enideva kmalu.«

TOMAŽ POKLUKAR:

BELE ZVEZDE

V tem trenutku je bil Matevž spet srečen. Nikoli ni bil gotov, da bo premagal hitrost, ki meče tudi zelo izkušene smukače. Lipanca ga je sprejela ljubeznivo in mu vrnila zavest moči. Veselje, ožarjeno s polnokrvno močjo, ostalo mu je sijalo z obraza.

»Če bi vas prej gledala Majda, bi bila ponosna,« ga je hvalila Marjeta.

»Ah, srečo sem imela!«
Ko so vse pospravili in si nadeli nahrbtnike, so se podali v dolino. Matevž je odstopil vodstvo Janezu; sedaj je hotel biti brez vodniških skrbi. Smučal je zadnji in se oziral nazaj, kakor da bi hotel pozdraviti vsak vrh posebej. Zbogom Lipanca, zbogom Debeli peč...!

Zaustavili so se šele na Javorniški planini. Tu so použili vse, kar je ostalo v torbah in Matiček je nastopil s svojo zelenko pristnega ljutomerčana. Bratsko so si ga delili in ga hvalili kapljico, ki se je za ta dan prav posebno prilagajala. Sončna svetloba, ki je bila čez dan premočna, se je začela spreminjati v

večerno zarjo. Daleč na obzorju je začel vrh Storičja; sneg je dobil rdečkasto barvo, tako nežno, da jo oči le težko opazijo, pač pa jo čutiš v neki splošni lepoti zgodnjega večera.

Srečanje s Majdo.

V oddelku brzovlaka, ki je sopihal proti Ljubljani, so sedeli trije smučarji. Konrad z opečeno kožo na čelu in nosu, plavalasa Marjeta in Matevž. Ta je dobil nekoliko ostrejšje poteze na obrazu, na njegovi koži pa so se poznali sledovi planinskega sonca in vetra. Iz njegovega nahrbtnika je gledal šop borovih vej in drevesnega mahu. Ni bil kaj prida zgovoren, komaj je sledil njunim pogovorom.

Kje je bil v mislih? V gorah ne ve, pač pa pri dragem dekletu, ki ga bo obiskal še noč. »Vozi, vozi, vlak zapani!« mu je brnelo ves čas v mislih. O, saj je vozil hitro mimo gozdičev in njiv, mimo vasi in železniških postaj; za tega fanta pa je vozil prepočas.

Nikjer ni bilo več snega. Dih po topli pomladi se je prelival v ozračje, razodevala ga je sapa, razodevala ga je zemlja, čutil ga je v srcu. Ozimina se je svetlikala v sveži zeleni barvi, popje na drevju se je začelo nabrekati. Zemlja, dobra zemlja je spet zadihala in navdajala človeka z vedrimi slutnjami in nadami.

Kdaj pa kdaj se je ozrl Matevž skozi okno, da bi zagledal sivi grad nad mestom. Kako srečen bi bil, če bi ga čakala Majda že na postaji. Tega pač ni mogel pričakovati, ker ji ni pisal, kdaj pride. Jo bo moral poiskati doma. V gorah je bil veliko mirnejši in je komaj našel časa, da ji je pisal; sedaj, sedaj je drugače. Sedaj je spet v dolini in zdi se mu, kakor da čaka na srečanje že od tistih dni pred božičem, ko sta se poslovila.

V sadovnjaku je zagledal kmeta, ki je stal na lestvi in obrezoval jablano. Morda je sedaj njegov oče prav pri istem opravku in se ozira v dolino proti Sv. Lovrenču, kdaj mu bo prišel sin pomagat. Tega se Matevž zaveda, da ga pričakuje oče iz dneva v dan. Zato bo ostal v mestu samo dva, kvečjemu tri dni in potem se bo priklonil kot nov in močan člen v verigo Andraževih.

Ah, veliko bo dela, predno bo zemlja obdelana in preden bo hiša pri-

pravljena, da bo lahko sprejela mlado gospodinjico iz mesta. V duhu je že gledal Majdo v kmečki nošnji z zvončastim krilom. Pohorskim ljudem se bo zdela preveč lepa in preveč gospodarka; ko pa jo bodo spoznali, je ne bodo gledali po strani.

Marjeta in Konrad sta gledala skozi okno in se pogovarjala o pokrajini. Matevž ni več zanimala; tokrat ne. Misli je na knjigo, ki jo bo naročil v knjigo-veznici; na knjigo iz najbolj trpežnega papirja in v močno usnje vezano, da bo držala stoletja. To bo rodovnik, zgodovina in sploh knjiga rodu Andraževih. Majdo bo naprosil, da bo zbrala vse podatke o svojih in svojih prednikih, Matevž pa jih bo dobil v župnišču pri Sv. Lovrenču. V to knjigo bo pisal vse, kar je za rod važno in kar ne bo smelo ležati v grob nekež z očetom in pozneje z Matevžem. Prve strani bodo posvečene najnim prednikom in živim staršem, potem bo prišlo spominsko poglavje o Cirilovi nesreči in potem prepis poročnega lista.

Kateri datum bo tu vpisal? Ne spomladi se še ne bosta mogla poročiti, zakaj pre dolgo se je zadržal na planini. Škodaj! Bosta morala odložiti na polje.

Knjiga o rodu Andraževih bo neke vrste dnevnik, kamor bo zapisal vse, kar

ve o Majdinih in svojih prednikih. To bo najsvetejša listina, namenjena njunim otrokom in drugim potomcem. On jo bo začel in sin, ki bo po njem prevzel domačijo, jo bo nadaljeval. Ko bo tudi ta izpregel, jo bo izročil vnuku.

»Matevž, rad bi videl, da se v mestu še sestanemo, predno boste odpotovali,« ga je nagovoril Konrad.

»To bi bilo lepo,« je dejal Matevž in da ji je vzela misel z jezika, je pristavila Marjeta.

Dogovorili so se za naslednji večer v kavarni.

Ko so šli po peronu ljubljanske postaje, se je marsikdo ozrl za smučarji, ki se jim je poznalo, da se vračajo s planinskega izobilja. Nekateri so jih bili veseli, drugi so jim zavidali.

Nikoli še ni hodil Matevž tako lahkih nog po teh ulicah. Navdila se je dolgi, drsajoči koraki z dilcami; koraki, ki ne udarjajo in ne topotajo, ki samo šumijo. Žagajo, hreščejo ali žvižgajo. Noge so bile valjene tal, ki držejo, mišice pa obtežive, ki pomagane težko telesa nekam nižje. Tako lahkega se je počutil, da bi lahko vso pot tekel ter preskakoval vrtno ograjo in se ne bi upehal. O, pa bi tudi tekel, če mu ne bi bilo nerodno zaradi ljudi.

19. kolo državnega nogometnega prvenstva:

Ambrosiana in Livorno vodita z roko v roki

Od vodilnih moštvev je imela pri večeršnjem obroku državnega nogometnega prvenstva največ sreče Ambrosiana. To je moštvo stare slave, ki ima v svoji klubski omari že lepo število trofejev in tudi spominov na državno prvenstvo v preteklih letih. Ali se ji bo letos posrečilo, da bo ukanil Livorno, ki ima nekako rezervirano vstopnico za prvo mesto na razpredelnici, pa Torino, ki razpolaga z najudarnišo enajstoročico? Enajst nedelj bodo še igrali in tekoni dogodkov samih bomo šele zvedeli, kdo se bo letos odlikoval z naslovom prvaka. Trenutno piha najugodnejši veter v jadra Ambrosiane. Večraj je igrala doma v Milanu proti rimskemu Laziu in ga odpravila z nepričakovano dobrim izidom 4:1! To pomeni novi dve točki, izenačenje z Livornom, vrh tega pa še popravek scoreja golov, ki znaša sedaj 41:19.

Tudi Livorno je igral doma, in sicer proti Atalanti. Prvak razpredelnice je nastopil proti moštvi, ki je na devetem mestu. Izid je bil 1:1. Atalanta je lahko z njim nad vse zadovoljna, Livorno pa ne. Tako dirja sedaj v tem zanimivem prvenstvenem plesu na levi strani Ambrosiana. Oba vodilna, Ambrosiana in Livorno imata po izidih večeršnje nedelje po 37 točk.

Enajstotica Torina je bila v gosteh v Genovi. Pričakovali smo, da se bodo Torinci postavili in da bodo odnesli obe točki, tako pa so dosegli samo neodločen izid 3:3 in so ostali na tretjem mestu

s 25 točkami. O tekmi med Juventusom in Ligurio smo izvedeli samo to, da je Juventus zmagal, podoben izid pa nam je še neznan. V Triestu so gledali igro z najmlajšim in najslabšim moštvom letošnjega prvega razreda z Vicenzo. Triestinci so jih premagali z 2:0. Ze sedaj lahko rečemo, da je usoda Vicenze zapetena. Samo 10 točk ima in že dolgo samuje na zadnjem mestu, ki pomeni odskočno desko za drugi razred.

V naslednjem podajamo pregled večeršnjih izidov v prvem razredu:

Trieste: Triestina—Vicenza 2:0
Firenza: Fiorentina—Milano 3:0
Rim: Roma—Venezia 2:1
Genova: Genova—Torino 3:3
Livorno: Livorno—Atalanta 1:1
Milan: Ambrosiana—Lazio 4:1
Bari: Bologna—Bari 1:0

Po točkah je torej Ambrosiana dohitela Livorno in sedaj vodita oba s 27 točkami. Torino je zaostal za dve točki in je na tretjem mestu. Vretni red naslednjih je tale: Juventus 24, Bologna 21, Fiorentina, Genova in Atalanta po 20, Milan in Lazio po 19, Roma in Triestina po 16, Bari 14, Liguria 13, Venezia 11, Vicenza 10. Roma in Liguria se nista odigrali tekme, za katero sta zaostali.

V drugem razredu vodita še vedno Pro Patria in Spezia. Večraj je nastopilo osem parov z naslednjimi izidi: Napoli—Alessandria 2:1, Modena—Modena—Novara 4:1, Brescia: Bresciana—Pro Patria 0:0, Ancona: Anconitana—Pisa 3:0, La Spezia: Spezia—Pescara 1:1, Padova: Padova—Savona 4:0, Rim: Mater—Cremonese 1:0, Lodi: Fanfulla—Udinese 4:2, Palermo: Palermo—Juventus: tekma odgojena.

Vrstni red moštvev drugega razreda in točke: Pro Patria in Spezia po 25, Napoli in Modena po 24, Pisa 23, Padova 22, Brescia 21, Fanfulla 20, Cremonese in Anconitana po 18, Udinese 17, Pescara in Alessandria po 16, Novara 15, Palermo in Savona po 14, Mater 13, Siena 11; Anconitana, Novara, Pescara in Palermo juve imajo še po eno tekmo v dobrem, Siena pa dve.

Mladika prireja 13. in 14. t. m.

I. juniorski turnir namiznega tenisa za prvenstvo Ljubljane

S. K. Mladika vabi na I. juniorski nagradni turnir namiznega tenisa za prvenstvo Ljubljane za l. 1943, ki se bo vršil v dvorani Mladinskega doma na Kodeljevem s pričetkom v soboto 13. t. m. ob 14 in v nedeljo od 9 do 12 in od 14 do konca.

Nastopiti morejo verificirani in neverificirani igralci, ki so rojeni leta 1926 in mlajši. Vsak igralec mora na zahtevo predložiti osebno izkaznico, iz katere je razvidna njegova starost. Tekmuje se v sledečih disciplinah: a) Moštvu, b) Posamezniki, c) Double. Prijavnina za moštva je 20 lir; za posameznike 10 lir; za double 12 lir.

Moštvo tvori dva single igralca in en double par. Igra se po Dawis coup sistemu. Tudi disciplina pod b) se igra po čistem coup sistemu do quart finala, finale pa igra vsak z vsakim. Vse partije sploh se igrajo na dva dob-ljena seta.

Nagrade prejmeta prva dva iz a) in c) skupine, iz b) skupine pa prvi štirje. Vsi imenovani prejmejo tudi lične diplome.

Vodstvo turnirja: Predsednik: g. Ogorelec Albin. Vodja turnirja: g. Kocmur Alojzij, namestnik Tršinar Mirko. Blagajnik: g. Novak Ludovik. Zapisničarja: gg. Mlakar Milče in Meden Jože. Vrhovni sodnik: g. Recek Franc.

Šport v kratkem

V Garmischu so gledali v nedeljo zanimivo tekmo v hokeju na ledu med madžarsko državno reprezentanco, ki se je vračala iz Švice, in med nemškimi prvaki SC Riessersee-jem. Madžari, ki so v Zürichu podlegli, o čemer smo že poročali, so dosegli v Garmischu nepričakovano dober uspeh. Zmagali so s 6:0.

O koroških boksaških poročajo, da gostujejo v Monakovem proti tamošnjemu predstavnstvu in da se izvršno držijo. Doslej vodijo z 10:6. — O končnoveljavnem izidu tekmovanja bomo še poročali.

Berlinski atletski klubi so se sestali v športni palači na državnem športnem polju, kjer so priredili medklubsko tekmovanje. Največ točk so dosegli znani atleti SC Charlottenburga.

Samo dirigirani profesionalizem bo lahko dvignil kakovost francoskega nogometa. Tako pravi vodstvo francoske nogometne zveze, ki je nezadovoljno z odlokom polkovnika Pasceota, ki je odredil, da morajo igrali v vsakem profesionalnem moštvu tudi štirje amaterji. Poskus okrepit-

ve z amaterji se torej ni posrečil in vse bo ostalo spet pri starem.

Prijatelji nogometa na Finskem so uvedli stav, podobne onim na konjskih dirkah. Po poročilih preteklega leta sodimo, da se je poskus uvedbe športnega totalisatorja izvršno obnesel. Izkupiček bruto dohodkov je znašal 23 milijonov finskih mark.

O nizozemskih čimato, da prirejajo velike drsalske tekme na 200 km. To pa še ni v primeri s podvigom nekega Argentineca, ki je hotel preplavati od Rosaria do Buenos Airesa. Dejansko je zdržal v vodi »samo« 68 ur in preplaval v smeri toka 228 km. Je pa pri tem tako omagal, da je moral pred ciljem odstopiti in so ga skoraj nezvestnega privlekli iz vode. Konec koncev tudi ni mala stvar, če se lahko ponaša Juan Albornoz tudi samo s tem, da je vzdržal v plavanju 228 km!

O težki smučarski tekmi poročajo iz Švedske. Tekaki svetovnega slovesa so se zbrali v Strömsundu in se dajali na 24 km. Svetovnemu prvaku Alfredu Dahlquistu se je komaj posrečilo, da je prehitel Bänströma za 8 sekund. Dahlquist je presmučal tehnično zelo težko progo v 1 uri 35 min 50 sek. Kakor omenjeno, je bil Brännström drugi. Häglund pa tretji.

O gradnji stroksholmske športne palače poročajo, da jo je prizadel požar in ji povzročil občutno škodo.

TEL. KINO SLOGA 27-30

Odličan ljubezenski roman velike umetnice ASSIE NORIS v filmu

»Z ženskami se ni šaliti«
Krasen domislek v kraljestvu samcev. V glavni vlogi se Umberto Melnati, Carlo Campanini, Lauro Gazzolo.
Predstave ob delavnikih od 14.30 dalje; ob nedeljah ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30. Konec ob 20.15

TEL. KINO UNION 22-21

Komedija za smeh in kratak čas

»Nezvesti soprog«
V glavnih vlogah: Hans Moser, Lucie Englisch, Theo Lingner in drugi komiki...
PRIDSTAVI:
ob delavnikih ob 16 in 18.15; ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30 in ob 18.30

TEL. KINO MATICA 22-41

Dnevno dvojni spored: ob pol 15, uri Michel Simon in Rossano Brazzi v filmu:

»Rigoletto«
Ob pol 17 in pol 19 večnim po Salgarilevem pustolovskem romanu

»Sin rdečega Korzarja«
Luisa Ferida, Vittorio Sanni, Memo Benassi

KINO KODELJEVO

Telefon 41-64

Film iz življenja »kralja valčkov« in njegovih sinov

»Straussove melodije«
Paul Hörbiger — Maria Andergast

Divja romantika indijske džungle v filmu

»Malajski piratje«
Massimo Girotti, Clara Calamai, Sandro Rufini

Predstave nedelja: 14.30, 17, delavnik: 17.30

Jordan Jovkov:

Sanjač

Ogibajoč se sonca, je upravnik pošte postaje Bojanov, gologlav in v copatah, šel najprej vzdolž hodnika, potem je stopil na dvorišče v senco akacij in prav tak počasi in z rokami na hrbtu nadaljeval sprehajanje. Ta krožni sprehod je kakor jetnik ponavljal stokrat na dan. Postaja — majhna obmojna poštna postaja — je zavzemala eno krilo vaškega hana, ki mu je lastnik nadel pomirljivo ime »Mednarodno gostišče«. Sicer pa je bila ta belo in zeleno pobeljena stavba še nova in na pogled prav prijazna.

Ko je Bojanov prišel do nasprotnega konca goštilne, se ni mogel vzdržati, da ne bi, četudi je izpostavil soncu svojo golo glavo, ki je zablestela za trenutek kakor ogledalo, pokukal v krmo. Takoj pa je bil razočaran, kajti pred njim se je prikazalo to, kar je bil že tisočkrat videl: ob pulu, za pregrado steklenic z raznobarnimi pijačami je stal lastnik »Mednarodnega gostišča« Aleksi in listal po svojih knjigah. A tega dela ni opravljal več s tistim smehljajom, ki je bil v njem obrazom, kakor je sprejemal goste; zdaj je bil čemer in akorda odvrten, zakej sam pogled na eno ali dve strani njegove knjige ga je prišil, da se je takoj izneveril mednarodnemu soglasju in, z drugimi besedami, prešel v vojni položaj. Njegovo slabo razpoloženje je bilo nemara vzrok, da so tudi maloštevilni gostje molčali. Bojanov se je sukal po krčmi, ne da bi sam kaj znil in ne da bi ga kdo drug ogovoril. Pripravil se je, da bi sedel za mizo,

* Goštilna.

toda od nepometen skorje in semen lubenic se je dvigal roj muh; v oči ga je ščemela jarka svetloba, ki je prodirala skozi okno. Hipoma se je z razstresenjem in trudnim pogledom zagledal proti steni, kjer se mu je z reklamnega lepaka neke pivovarne nasmihal ženski obraz. In odšel iz krčme se bolj obupan... Stopil je spet v senco akacij, po stopnicah na hodnik in se, kakor utrujen od težke poti, vrgel na udobno in mehko poslano klop počivati. Oči so mu objemale samo polje, ožgano, suho polje, presekano z zaprašenimi poti, a katerih so se od časa do časa dvigali oblaki prahu. Neznosna vročina mu je vzela vse moči, rekel bi, raztapljala mu je mozeg. Bojanov je ležal v oblasti nepremagljive lenobe, brez misli v glavi, brez kake želje do česar koli, prost vsega, brezčuten, s topo in nezaznavno bolečino v srcu.

Včasih ga je streslo ropotanje brzojavnega aparata, da je skočil pokonci in se privlekel do pisarne, toda na mah mu je upadla vsa odločnost, ko je opazil skozi okno, da se vrača pismošna Angel, ga je počaka le toliko, da mu je predal raztegnjen brzojavni trak, sam pa je al začel svoj počasni sprehod po hodniku in pod akacijami, če se ni spet zleknil na klop. Zaradi tega ga ni niti malo pekla vest, kajti dela na postaji skorodni ni bilo, kar pa ga je bilo, ga je opravljal s pripravljenostjo in nekako skrito ambicijo pismošna sam. Resda je bil zategadelj ošaben in nadut, toda Bojanov se je le malo menil za tega budalatega in nekončno zoprnega človeka. Pred kratkim se je namreč pismošna oženil in je bil tako čuječ in ljuboumen, da je zapiral ženo, kadar je odhajal v službo. »Trapi« je se sam pri sebi razburjal Bojanov, »kakšna lepota je neki njegova škila žena, da je tako ljuboumen nanjo!« Ali njegove

mieli o pismošni in njegovi ženi so obstale na tej točki in težke veke so se mu kar same strnile.

Tako je mineval dan. Proti večeru je bilo drugače: vročina je ponehala, zrak je postal prozoren in mehak, nladen vetrič je miloval obraz, dvigal duha in valovil kri. Ko je sedel na klopi ali se sprehajal po dvorišču, Bojanov ni več zakrival glave pred soncem, ni bil več tako top in len. Možgani so se mu začeli razgibavati, začel je živeti, misliti, najbolj pa sanjariti. — Mladost je prebil noč in dan pri brzojavnem aparatu, preстал je veliko nezgod in nesreč, ki so jim bile živa priča njegove vrte prsi in pregodaj zgrbljena postava. Zdalj pa je čutil mrzlično in neuglasljivo hrepenenje po življenju, premožgaval je o vseh mogočih užitkih, ki jih ni okusil, nasladih, ki jih ni poznal. In malo po malo so se v njegovem srcu nakopičile tieste nebrzdane želje, tieste upeljuječe hrepenenja po ljubezni in ženi, ki preizkuša slehernega človeka. Bojanov stopa hitreje, gleda arepo z vnetim in žarečimi očmi. V njegovo domišljijo se vtiho-tapi, jo začne buriti in jo s svojo nepremagljivo zapeljivostjo posihal ne zapusti več podoba žene, ki jo je dobro poznal. To je bila Marusja, hči Osta-pa Petrenka, enega izmed kozakov, ki so se naselili v bližnji, komaj tri štiri kilometre oddaljeni vasi. Vsek praznik je Marusja sama in peš prihajala na postajo in njena rdeča ruta je že od dakele migljala ter se bleščala med njimi kakor velikanova roža. Prihajala je malec utrujena in razžarjena od sonca, toda bila in vesela je bila, ko je odpočivalo se zamenjala nekaj besedi z Bojanovim. Potem je zaprosila za pero in črnilo, sedla za mizo pod akacijami in jela sestavljati pisma. Napisa je več pisem, pogostočkrat se je zamudila dve ali tri ure. Ko je končala, je vrgla pisma v nabi-

ralnik in znova razpredla pogovor z Bojanovim, smejejo se in gledajoč ga zaupno s sinjimi očmi. Bila je svetlobna, visoka in postavna. Bojanov se je sprostil. Govoril je veliko in s svojo rušino neprestano epravljal Marusjo v smeh. Naposled je odšla. Bojanov je žalostno gledal, kako se njena rdeča ruta potaplja in izgublja v njivah. Še vedno je hranil v domišljiji njeno sliko, ki ga zvečer do kasna ni pustila zaspati. Obloževal se je neodločnosti in nerodnosti in si izmišljal tiseč splet in zvijač, ki bi jih moral uporabiti, da bi se zagotovil popoln uspeh. Zagotavljal si je, da bo odtlej pogumno napadal in je hkrati z najbolj idiličnimi načrti — da bo ponudil roko Marusji, se preelil z njo na vas, hodil celo v rubaški in pustil brado kakor pravi kozak — krojil tudi bolj nevarne in tvegane: odšel bo kak praznik iz vasi na polje in čakal, da se pokaže rdeča ruta in da sreča Marusjo. V tem času je na polju malo ljudi. Toda še naslednji dan so se ob sončni svetlobi vsi ti njegovi načrti razpršili in Bojanova je minil pogum in želja, da bi jih izvršil, tembolj opravičeno, ker se je nedvomno zavedal, da je Marusja zdravo in močno dekle in da je njena, četudi svilena ruta, dobi spodobno zavezana.

Poleg Marusjinih oblekov si je Bojanov privoščil tudi sicer kak zabavo. Rad je sledil in opazoval potnike, ki so se vozili mimo in so se za krajši ali daljši čas ustavili v gostišču. Posebno polati jih je bilo zelo mnogo. Vas je bila na sami meji, imela je prehodno stražnico in od tod je držala glavna in najpomembnejša cesta v Konstanto. Mimo so vozili vozovi, kočije in neredko tudi avtomobili.

(Dalje prihodnjik.)